

UNIVERZITA PARDUBICE
FAKULTA FILOZOFICKÁ

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2011

Alžběta Johanna Bartošová

Univerzita Pardubice

Fakulta filozofická

Sport jako prvek psychorelaxace a jeho využití na Pardubicku

Alžběta Johanna Bartošová

Bakalářská práce

2011

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Alžběta Johanna BARTOŠOVÁ**
Osobní číslo: **H08541**
Studijní program: **B6107 Humanitní studia**
Studijní obor: **Humanitní studia**
Název tématu: **Sport jako prvek psychorelaxace a jeho využití na Pardubicku**
Zadávací katedra: **Katedra věd o výchově**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

1. Sport - vliv sportu na psychiku člověka 2. Psychorelaxace - druhy psychorelaxace - komu je psychorelaxace určena - přínos psychorelaxace 3. Sport v Pardubickém kraji - Pardubice město sportu - sport na ZŠ, SŠ a VŠ na Pardubicku - možnosti sportovního vyžití na Pardubicku - mládežnický a klubový sport - MRF- městský rozvojový fond - Sportovní gymnázium Pardubice

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

ČECHÁK, Vladimír; LINHART, Jiří. Sociologie sportu. 1. Praha : Olympia, 1986. 240s. SELIGER, Václav; VINAŘICKÝ, Richard; TREFNÝ, Zdeněk. Fyziologie člověka. 1. Praha : Státní pedagogické nakladatelství, 1983. 249 s. VANĚK, Miroslav. Psychologie sportu. 2. Praha : Státní pedagogické nakladatelství, 1984. 197 s. FROSCH, Petr; PILNÝ, Jaroslav. Rozbor hospodaření tělovýchovných zařízení v okrese Pardubice. Pardubice : Univerzita Pardubice, 1997. 37 s. KŘIVOHLAVÝ, Jaro. Psychologie zdraví. 1. Praha : Portál, 2001. 279 s. MLČÁK, Zdeněk, et al. Psychologie zdraví a nemoci. 1. Ostrava : Ostravská univerzita, 2005. 84 s.

Vedoucí bakalářské práce:

PhDr. Mgr. Ilona Moravcová, Ph.D.
Katedra věd o výchově

Datum zadání bakalářské práce: **30. dubna 2010**

Termín odevzdání bakalářské práce: **31. března 2011**

prof. PhDr. Petr Vorel, CSc.
děkan

L.S.

PhDr. Mgr. Ilona Moravcová, Ph.D.
vedoucí katedry

V Pardubicích dne 30. listopadu 2010

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracoval samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využil, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byl jsem seznámen s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 29.3.2011

Alžběta Johanna Bartošová

Poděkování :

Ráda bych poděkovala všem lidem, kteří mě při psaní mé bakalářské práce nejen psychicky povzbuzovali, radili, ale hlavně pomáhali co se týče obsahové i formální stránky práce, největší poděkování bych chtěla směřovat vedoucí mé práce, paní PhDr. Mgr. Iloň Moravcové, Ph.D.

ANOTACE

Tato práce se věnuje sportovním možnostem a sportovištím, která se nacházejí ve městě Pardubice a v celém Pardubickém kraji. Hodnotí také možnosti sportovního vyžití v Pardubicích a zdůrazňuje množství oblíbených sportovních akcí, pro které je Pardubický kraj partnerem. Zabývá se na nezbytnosti pohybu a vlivu sportu na psychické a fyzické zdraví člověka.

KLÍČOVÁ SLOVA

Pardubice, zdraví, pohyb, sporty, kluby, psychika

TITLE

Sport as an element of psychorelaxation and its utilization in Pardubice's region

ANNOTATION

This work focuses on the possibilities to do sport and sports fields, that are located in Pardubice and in all Pardubice's region. It also assesses possibilities of sports live in Pardubice and emphasizes numbers of favourite sports events, that Pardubice's region partner with. We will be introduced to sports motion as necessity for human's life and its influence on physical and psychical human health.

KEYWORDS

Pardubice, health, sports motion, sports, sports clubs, psyche

OBSAH

1. Úvod.....	8
2. Historie sportu	10
3. Sport v Pardubickém kraji.....	11
3.1. Pardubice město sportu	15
3.1.1. Možnosti sportovního vyžití v Pardubicích	20
3.1.2. Podpora sportu ze strany města	26
3.2. Městský rozvojový fond.....	30
3.2.1. Mládežnický a klubový sport	31
3.2.2. Významná sportoviště Pardubicka	33
3.3. Sport na školách v Pardubicích	37
3.3.1. Sportovní gymnázium Pardubice	38
3.3.1.1. Slavní sportovci sportovního gymnázia	40
3.3.1.2. Podpora Sportovního gymnázia v Pardubicích	41
3.4. Sport jako prvek psychorelaxace.....	42
3.4.1. Jak sport celkově ovlivňuje zdraví člověka.....	43
3.4.2. Jak sport působí na psychiku člověka	45
4. Závěr.....	46

1. Úvod

Téma své bakalářské práce jsem si vybrala z důvodu, že je blízké nejen mně, ale i mnoha dalším lidem, kteří sport považují za běžnou součást svého životního stylu a kterých se dotýká. Jelikož problematika zahrnuje většinu populace, je řešení otázky sportu na Pardubicku závažné, aktuální a zasluhuje si tak naši pozornost. Pardubice se chtějí pyšnit označením "Pardubice město sportu" to naznačuje důležitost sportu a sportovního vyžití pro město. Nad tímto problémem by se mělo více přemýšlet, následně veřejně diskutovat a konečná východiska či nové návrhy by bylo vhodné řešit ke spokojenosti nás - občanů města, ať už jsme profesionálními nebo rekreačními sportovci.

Sport je dnes chápán jako moderní způsob využití volného času, proto by se mu měl v naší uspěchané době věnovat zasloužený prostor a měl být podnětem pro ty, kteří mají otázku sportu ve městě na starost. Stále roste počet dětí nechápajících důležitost a přínos sportovních aktivit . Tento fakt by především měl být impulsem k tvorbě nových sportovních center a hřišť, která by byla pro děti dostatečně zajímavá a motivující a přispěla by tak k zlepšení zdravotního stavu populace. Veřejných sportovišť takového druhu je na Pardubicku nedostatek a to je zapotřebí změnit k lepšímu. Všechny tyto důležité a aktuální problémy mě vedly k rozhodnutí, zvolit si toto téma pro svou bakalářskou práci.

Hlavním cílem mé bakalářské práce je podrobně prostudovat otázku týkající se sportu v Pardubickém kraji. Tato problematika se týká velkého množství obyvatel, kteří berou sport jako každodenní součást jejich životů. Pardubice jsou označovány jako město sportu proto si práce stanovuje za cíl zjistit zda si toto označení Pardubice stále zaslouží. Dále se práce zaměřuje na současný stav sportovišť v Pardubicích a na jejich rozvoj či úpadek kvůli investovaným finančním prostředkům. Tato problematika se týká městského rozvojového fondu, který je středem pozornosti v mé bakalářské práci. Cílem práce je také ohodnotit možnosti sportovního vyžití na základních, středních školách a na Univerzitě Pardubice. Dalším velmi důležitým cílem pro moji bakalářskou práci je objasnit, zda je sport vhodnou formou psychorelaxace a jak tato relaxace působí na psychickou i fyzickou stránku obyvatele Pardubického kraje. Cílem mé bakalářské práce je poukázat na to, že sport ve své rozumné podobě prospívá našemu zdraví, ale že existuje i obrácená strana mince kde sport více bere než dává (všeho moc škodí).

Má bakalářská práce si stanovuje několik vědeckých hypotéz, které se vztahují ke zvolenému tématu. Tyto hypotézy jsem si stanovila na základě studia a analýz teoretických poznatků. První hypotéza, čili vztah mezi dvěma proměnnými předpokládá, že sport a pohyb obecně je pro člověka v jakémkoli věku velmi pozitivní a podporuje jeho zdravotní stav. Tato hypotéza zní: "Sport má na člověka spíše pozitivní, než negativní vliv". Druhá hypotéza předpokládá, že mnoho vzdělávacích institucí nemá takové sportovní možnosti a sportovní vybavení pro žáky a studenty, jaké by si představovali a jaké by odpovídaly požadavkům a potřebám škol. Tato hypotéza zní: "Univerzita Pardubice má lepší sportovní zázemí, než školy základní a střední." Třetí hypotéza předpokládá, že Pardubice - město sportu chce podporovat své obyvatele ve sportovním vyžití a chce nabídnout jak aktivním, tak příležitostným sportovcům adekvátní a dostatečný počet míst, kde se můžou věnovat pohybovým aktivitám. Tato hypotéza zní: "Město Pardubice svým občanům spíše nabízí dostatečné sportovní zázemí, než nenabízí." Poslední hypotéza navrhuje, že obyvatelé měst o větší rozloze mají mnohem více sportovních možností, než obyvatelé menších měst, kteří tak musejí dojíždět chtějí-li aktivně sportovat. Tato poslední hypotéza zní: "Větší města nabízejí svým občanům více sportovních možností, než města menší."

Má bakalářská práce s názvem Sport jako psychorelaxace v pardubickém kraji se zaměřuje na město Pardubice a jeho nakládání s penězi speciálně pro tu část obyvatelstva, která se sportu věnuje aktivně. Pod tuto otázku spadá problematika městského rozvojového fondu, který by měl městu poskytovat takové finanční prostředky aby naplnil očekávání a potřeby aktivně sportujících obyvatel. Bakalářská práce též sleduje vliv sportu na lidské zdraví. Zaměřuje se na možnosti sportovního vyžití pro tělesně hendikepované spoluobčany, kteří také mají zájem rozvíjet své psychické i fyzické zdraví. Za cíl práce považuji hlubší pohled do problematiky psychorelaxace vztahující se ke sportu. Předpokládám, že z výsledků mé bakalářské práce bude zřejmé, že město Pardubice se snaží vynakládat spoustu sil a prostředků pro to, aby podpořilo sport a sportovce, jelikož sportovci, kteří dobře reprezentují nejen naše město, ale i naši republiku by měli být právě ti praví, kteří jsou pro město dostatečným impulsem pro nemalou podporu.

2. Historie sportu

Sport ve formě pohybové herní aktivity existoval ve všech nám známých kulturách našich dějin. V každé této kultuře měl však sport jinou podobu a jiný smysl, než tomu je dnes. Sport, jako takový, který známe z dnešní doby, v prehistorických dobách prakticky neexistoval. První formy organizovaných her byly odvozovány z kombinace fyzické činnosti čelící silám přírody a pohybových aktivit spojených s náboženskými rituály. Lidí tedy původně využívali svoji fyzickou sílu a pohybové dovednosti k přežití. Dějiny celé lidské společnosti jsou prostoupeny růzností pohledu na tělesný pohyb a fyzickou námahu. Jako první známá forma tělesného cvičení a využití fyzických sil byla odvozována od pracovní činnosti lidí. V období matriarchátu se začaly postupně formovat prvky herních pohybových aktivit a dalším zlomem ve vývoji sportu bylo období chovu domácích zvířat, v této fázi vznikají hry se zvířaty. V období starověku byla tělesná příprava uznávanou složkou výchovy, v Indii se rozvíjel duševní a tělesný pětiboj. Snad nejvýznamnější událostí byly Olympijské hry, které ovlivnily a ovlivňují sportovní dění až do dnešní doby. Olympijské hry se konaly již od roku 776 př. n. l. s takovou přesností, kterou můžeme obdivovat dodnes. Díky tomuto vývoji můžeme říci, že využití fyzické síly se v historii postupně měnilo a stále mění, vhodným příkladem pro nás může být doprava čili přesun z místa na místo, v nejstarších dobách byla využívána pouze chůze a vlastní fyzická síla, ta byla později vystřídána silou zvířecí (např. koňský povoz) a v další fázi došlo na mechanické dopravní prostředky. Proto je v dnešní době chůze považovaná místo nezbytnosti spíše za kondiční či relaxační disciplínu, za kterou lidé cestují do sportovních center.

Sport se rozvíjel, jak bylo výše řečeno, v souladu s historií společnosti, dále v souladu se sociálním, ekonomickým a politickým charakterem dané společnosti. Sport neodmyslitelně patří do kulturního rozvoje lidstva, postupně se stával důležitým nástrojem politického soupeření a sehrál i důležitou roli při organizování sportovních soutěží.

Opustíme nám již dosti vzdálenou historii a zaměříme se na moderní dobu. I v moderní době se sport v každé zemi ubíral a stále ubírá trochu jiným směrem. Každá země má svůj jedinečný vývoj sportu, který má své zvláštnosti a specifika. Pro Českou republiku je specifický tělovýchovný oddíl Sokol.

Počátky tělovýchovného hnutí spadají do období šedesátých let devatenáctého století. Důraz na prospěšnost tělovýchovných a pohybových aktivit navíc souvisel i se silícími tendencemi

vývoje zavádění povinné tělesné výchovy do školních osnov a dále i s rostoucí úrovní vzdělanosti a také s nárůstem prostoru pro volnočasové aktivity. Oživení kulturního a společenského života národa přineslo s sebou i potřebu rozvoje tělesné a pohybové kultury. Význam Sokola pro širokou veřejnost spočívá především v jeho Všesokolských sletech, jejichž přínos byl v období První republiky především v uvědomování si důležitosti obrany republiky a slety se tím pádem staly protifašistickou manifestací. Všesokolské slety byly jedinečným fenoménem a znamenaly pro celý stát významnou událost. Vedle společných vystoupení přinášely i sportovní soutěže, přehlídky sportovních souborů a také mnoho jiných zážitků ve slavnostně vyzdobené Praze. Poslední tedy třináctý Všesokolský slet se konal v roce 2000 v Praze.¹

Dalším důležitým bodem v naší sportovní historii jsou bezpochyby Spartakiády, které v období komunismu měly nahradit Všesokolské slety. První dlouho připravovaná Spartakiáda proběhla v Praze na Strahově, kde vystoupilo několik tisíc žáků a mladistvých, kteří svým vystoupením oslavovali přátelství Sovětského svazu a Československa. Tato 1. Spartakiáda překonala vše, co kdy u nás bylo co se týče hromadných tělovýchovných vystoupení k vidění. Při těchto příležitostech byla oslavována vzpomínka na hrdinské osvobození Československa Rudou armádou. Spartakiády se pak pravidelně konaly každých pět let od roku 1955 až do roku 1985.²

3. Sport v Pardubickém kraji

Pro Pardubický kraj byla tělovýchova a sport vždy v centru pozornosti. Při podpoře sportu se pozornost zaměřuje zejména na práci s dětmi a mládeží a také samozřejmě na činnost aktivních a vrcholových sportovců ve sportovních klubech a oddílech. Nemalá pozornost se taktéž zaměřuje na hendikepované sportovce a na lidi, kteří svůj volný čas vyplňují rekreačním sportováním. Pro tyto obyvatele sport znamená nenahraditelnou součást jejich životního stylu a proto je potřeba těmto lidem přístup ke sportu usnadňovat a zpříjemňovat. Pardubický kraj se dnes může chlubit zřizováním Sportovního gymnázia, které vychovalo

¹ O historii sportu více in: SEKOT, Aleš. *Sport a společnost*. Brno : Paido, 2003. 29-30 s. ISBN 80-7315-047-6.

² *Neaktuality.cz : vime, co se stalo* [online]. 23.6.20140 [cit. 2011-03-21]. Historicky první Spartakiáda ve jménu socialistického přátelství!. Dostupné z WWW: <www.neaktuality.cz>.

mnoho sportovních hvězd a výborných sportovců, reprezentujících Pardubický kraj, ale i celou naši republiku.

V Pardubickém kraji je realizováno a organizováno nespočet významných sportovních událostí a akcí, které jsou známy po celé republice. Mnoho těchto akcí je přímo podporováno a dotováno městem, bez něhož by byla realizace některých akcí nereálná. Pardubice jsou sportem výrazně proslulé a snad každý občan České republiky by byl schopný odpovědět na otázku, které sporty jsou pro Pardubice charakteristické. Proto je dobré znát současnou sportovní situaci města a výhledy do blízké budoucnosti.

Sport má v Pardubickém kraji svoji dlouholetou tradici a skvělou historii, která dává současným sportovcům podnět k tomu, aby v této bohaté historii pokračovali a podávali podobné výsledky. Sportovní kluby a sportovci jsou v Pardubickém kraji podporováni různými způsoby a to například finanční formou v podobě grantů, dotací nebo investic do úprav sportovního zařízení.

V Pardubickém kraji se nachází mnoho možností sportovního vyžití pro širokou veřejnost. Je důležité poznamenat, že možnosti sportování se zde nabízí po celý rok a to nejen v letních, ale i zimních měsících.

Pod celek Pardubický kraj patří celkem tyto čtyři regiony:

- region Chrudim
- region Svitavy
- region Ústí nad Orlicí
- region Pardubice

Podle statistické tabulky z roku 2003 se Pardubický kraj nachází až na 9. místě z celé České republiky, podle počtu sportovních areálů, ale tento fakt se v posledních letech jistě změnil, protože v Pardubickém kraji stále dochází k růstu nových sportovišť, která slouží nejenom vrcholovým, ale i rekreačním sportovcům. Bohužel přesné pořadí Pardubického kraje v České republice pro rok 2011 není znám.

V **Chrudimském regionu** se v roce 2006 nacházelo celkem 102 tělovýchovných jednotek a klubů, tyto kluby čítaly kolem 14 250 sportovců. Přesné počty TJ a klubů pro Chrudimský region na rok 2011 však nejsou známy, odhadem se však příliš neliší od údajů výše zmíněných. V té době byl nejpopulárnějším sportem Chrudimského regionu futsal, který

svým vzestupem posunul do pozadí takové sporty, jako je lední hokej nebo fotbal. Slavný futsalový klub Era Pack Chrudim totiž vládne nejvyšší futsalové soutěži České republiky. Významným sportovním vzestupem Chrudimského regionu bylo zastřešení tří největších zimních stadionů v regionu. Nový vzhled tedy dostaly haly v Hlinsku, Chrudimi a ve Skutči. Druhým významným a oblíbeným sportem je bezpochyby fotbal, který má svou tradici v regionu už od roku 1889. Fotbalové oddíly tu vchovaly i několik významných reprezentantů. Naopak atletika v tomto regionu v posledních letech spíše zaniká, než aby se vyvíjela. Celkem se zde nachází tři atletické kluby, i když v posledních letech neměly na svém kontě mnoho dobrých výsledků, přeci v nich vyrostlo několik významných atletů a dokonce olympioniků. Bohužel to není jen atletika, která se nachází ve fázi útlumu, stejně je na tom i volejbal, který byl dříve v regionu tolik oblíbeným sportem. Novým sportovním fenoménem se staly sportovní šipky, ve kterých se dařilo zejména při vítězství na celostátním mistrovství ČR. Dalším, jinde velmi oblíbeným sportem je basketbal, který se v regionu hraje pouze na krajské úrovni, hlavní důvodem tohoto neúspěchu je odchod basketbalových talentů do Pardubic. Významný vzestup a oblíbenost však zažívají také fitcentra, která se těší stále většímu počtu sportovních nadšenců.

Mezi významné kluby Chrudimského regionu také patří TJ Léčebna Košumberk v Luži, která sdružuje přes tisíc sportovců s centrálními nervovými poruchami. Největší úspěch sportovci léčebny sbírají ve sportu boccie, což je sálová úprava petanque určená pro vozíčkáře.³

Pro sportovní situaci Chrudimského regionu je velmi prospěšná nová multifunkční sportovní hala, která se nachází ve Skutči. K tomuto projektu moderní haly posloužily prostory, kde dříve ve Skutči stávala sokolovna, toto místo se po úpravách změnilo k nepoznání. Novou halu budou využívat nejenom sportovní kluby, školy pro výuku tělesné výchovy, ale v neposlední řadě také město, pro pořádání různých sportovních a společenských akcí pro širokou veřejnost. V nové multifunkční hale si přijde na své mnoho sportovců různého odvětví sportu jako například florbalisti, basketbalisti, tenisti a další. Také pro příznivce jógy a aerobiku je k dispozici sál se zrcadlovou stěnou. V nové hale se nachází herna na stolní tenis, která patří k nejmodernějším v kraji.⁴

³ O Chrudimském regionu více in: ŽURMAN, Alexandr, et al. *Sport v Pardubickém kraji*. 1. Praha : Olympia, 2006. 35-37 s. ISBN 80-7033-848-2.

⁴ Skuteč má novou multifunkční sportovní halu. *Turistické noviny : pro region východní Čechy*. 2010, zima, s. 4.

Region **Svitavy** sdružuje nejméně tělovýchovných jednot a sportovních klubů z Pardubického kraje. Jejich přesný počet k roku 2011 neznám, ale v roce 2006 to bylo celkem 82 jednot a oddílů, které se věnovaly sportovní činnosti. Celkem všechny kluby tehdy čítaly 15 315 členů. Tento region se velmi dobře stará o sportovní zázemí, což je znát na mnoha nově vybudovaných nebo zrekonstruovaných sportovištích. Mezi významné, úspěšné, ale především oblíbené sporty tohoto regionu patří například šachy a travní lyžování. Sportovní trenéři a organizátoři se na jedné straně mohou pyšnit neklesajícím počtem zájemců o sport, ale také organizací mnoha významných sportovních akcí.

Region **Ústí nad Orlicí** je po Pardubickém regionu druhý nejúspěšnější celek v kraji, kde bylo roku 2006 zaregistrováno 134 sportovních klubů, které se vyžívaly ve 42 sportech. Vzhledem ke stálému vývoji sportu je pravděpodobné, že v tomto roce 2011 bude realizovaných sportů v regionu více než tomu bylo před lety. Mnoho sportovišť tohoto regionu bylo nově vybudováno nebo zrekonstruováno a nyní může sportovcům nabídnou plnohodnotnou sportovní přípravu v plném rozsahu. Mezi významné sportovce patří zejména biatlonisté, triatlonisté, ale i atleti. Rozvoj sportu v regionu Ústí nad Orlicí není zdaleka ukončen, stále vznikají nové oddíly především moderních sportů, jako je třeba bowling, pétanque nebo baseball.⁵

Region **Pardubice** v letních měsících láká mnoho turistů na bohatou nabídku letní rekreace. K oblíbeným letním radovánkám patří především koupání a vodní sporty. K nejoblíbenějším místům patří například přehradní nádrž Seč na řece Chrudimce, kde je nabízeno mnoho sportovních možností a atrakcí. V oblasti Pardubicka je žádané stále rozšiřování nabídky atraktivního koupání, které by bylo snadno dostupné i z velkých měst. V okolí Pardubic je mnoho umělých písečných jezer, která jsou v létě plná návštěvníků a vyznavačů vodních sportů, k nejnavštěvovanějším pískům patří umělá jezera u Opatovic, Hrádku, ale zejména vodní areál v Mělicích. Ten se může pochlubit největší vodní plochou vhodnou pro windsurfing, jízdu na vodních lyžích a může nabídnout i jiné služby.

V zimních měsících pak Pardubický kraj se stará o kvalitní běžecké tratě i technické zázemí pro zimní sporty. Tato zimní centra jsou soustředěna především v Orlických horách a v oblasti Králického Sněžníku, kde má zimní sportování nejdelší tradici. Svou širokou nabídkou

⁵ O dalších regionech podrobněji in: ŽURMAN, Alexandr, et al. *Sport v Pardubickém kraji*. 1. Praha : Olympia, 2006. 39-41 s. ISBN 80-7033-848-2.

ubytování, sjezdovek a lyžařských vleků jsou známy sportovní areály zejména v Čenkovicích nebo v Dolní Moravě.

Také cykloturistika je sport, který přelomu 20. a 21. století zažívá velký nárůst oblíbenosti. Na toto Pardubický kraj reaguje stálým rozvojem a budováním stále nových sítí značených cyklotras po celém kraji. Zájemci o tento sport si tak mohou vybírat z bohaté nabídky od náročných horských terénů až po relaxační cesty klidným rovinatým Polabím, které je vhodné například pro cyklisty dětského věku. Je třeba zdůraznit, že kromě cyklotras se v Pardubickém kraji nachází také mnoho cyklostezek, které umožňují bezpečnou cyklistiku po zpevněných cestách, vhodnou zejména pro rodiny s dětmi.

Jelikož k moderní době patří i moderní sporty, Pardubicko se může chlubit jejich nemalým zastoupením ve výčtu sportovních možností. Například dnes velmi oblíbený golf si můžete na kvalitním hřišti zahrát ve Svobodných Hamrech, v Lázních Bohdaneč a pod Kunětickou horou. Vyjíždku na koních si můžete dopřát v Kladrubech nad Labem, ve Slatiňanech nebo na menší farmě v obci Kovářov. Kromě těchto lákavých sportů nabízí Pardubický kraj pro zájemce o horolezení kvalitní terény například ve Škrovádu v Železných horách, ale i několik indoorových lezeckých stěn.⁶

3.1. Pardubice město sportu

Podle mého názoru si město Pardubice označení „město sportu“ právoplatně zasluhuje a může být na ně velmi hrdé. Pravděpodobně není jiné město, které by si toto označení zasloužilo více než právě Pardubice, už pro svou velmi bohatou historii, v jejichž kolejích se snaží dnešní Pardubičtí sportovci pokračovat, což se jim s úspěchem daří. Z pohledu běžného občana je vše zřejmé hned na první pohled, stačí opustit zdi vyhřátého domova a hned máme možnost narazit na několik nadšených sportovců, kteří se podle počasí věnují mnoha druhům sportů, například oblíbenému bruslení na in-line bruslích, cyklistice, běhu nebo v zimě dokonce lyžování na břehu řeky Labe. Město Pardubice žije velmi aktivně nejen v místech. Dá se říci, že všude, kde se dá sportovat, tam se sportuje. V Pardubicích se aktivně pěstuje nespočet druhů sportů, které jen člověk může znát. Některé sporty jsou pro Pardubice doslova

⁶ Vše o sportu v Pardubickém kraji srovnej in: VOREL, Petr. *Navštivte Pardubický kraj*. Pardubický kraj, 2006. 22-29s.

typické jako je lední hokej, basketbal a jezdeckví, ale jsou i takové sporty, o které není zájem tak vysoký, jelikož se tento sport teprve vyvíjí a dostává do podvědomí občanů.

Na tomto místě je třeba uvést několik informací, které se vztahují k dlouholeté historii sportu v Pardubicích, proto se na následujících řádcích v krátkosti zmíním o historii několika nejvýznamnějších a nejoblíbenějších sportů, které se na půdě Pardubic provozovaly a provozují dodnes s velkou slávou a nadšeností.

Velmi významným sportem, který zasahuje do hloubky dějin Pardubic je královna sportu **atletika**, která má nejen minulost, ale i současnost plnou vynikajících sportovních úspěchů. (viz. kapitola 3.2.1.) Historicky první zmínky o výkonech v Pardubické atletice zaznamenala Kronika Sokola, která uvádí fakt, že už v roce 1891 se na sletu závodilo v některých atletických disciplínách. V roce 1903 se konaly velké národní atletické závody, které byly bohaté na velké množství českých rekordů. Významným byl také pravidelný závod v běhu z Chrudimi do Pardubic. Zajímavostí je, že na atletické dráze též závodily i členky odboru házené, které byly oděny v sukních a i přesto se jim dařilo docílit vynikajících výkonů, kterým byl například světový rekord v hodu házenkářským míčem paní Komeščíkové. Běžecská dráha byla Na Olšinkách postavena až v roce 1920, tam také proběhla kvalifikace pro Olympijské hry. Významným prvním olympionikem pro Pardubický kraj se stal dvojnásobný mistr republiky ve skoku dalekém a trojskoku Šretr. SK Pardubice uspořádal k jubileu 25 let založení bohatý sportovní pořad, při kterém byl nominován na olympiádu v Paříži v roce 1924 Josef Machaň, který byl první v ČSR, kdo překonal ve skoku dalekém hranici sedmi metrů. Významnou událostí pro Pardubice bylo pořádání 2. Masarykových her, na těchto hrách startovali sportovci, kteří přicestovali z celkem devíti států Evropy, Pardubičtí atleti si na těchto hrách vedli výborně, českému trojskokanu Marklovi se dokonce podařilo vyrovnat český rekord. Také začínající běžec Emil Zátopek se objevil v Pardubicích na závodním běhu Napříč Pardubicemi, v té době byla založena Velká cena města na 400 metrů, která se běhá dodnes. Výstavba stadionu na Dukle znamenala velký zlom, jelikož došlo k založení atletického oddílu Rudé hvězdy. Rudá hvězda i Dynamo měly své vynikající sportovce, na Rudé hvězdě to byli olympionici Šlégr, Matoušek a na Dynamu skokan Brož, který si dobře vedl i na mistrovství Evropy. Od té doby se sportovní podmínky atletům

výrazně lepší, dokonce došlo i k vybudování běžeckého tunelu a větší haly, které byly a jsou výborným místem pro sportovní přípravu mladých a nadějných atletů.⁷

Další pro Pardubice významnou organizací byl **Sokol** Pardubice- vybudovat v Pardubicích Jednotu Sokola byl zajímavý nápad, který se poprvé objevil v řadách aktivních členů měšťanské besedy. V období kolem Rakousko-Pruské války většina spolků pozastavila svou činnost, proto do roku 1867 neexistuje zmínka o tom, že by sokolové v této době vyvíjeli nějakou činnost, toto datum lze tudíž považovat za počátek Sokola. Počátečním velkým problémem bylo sehnání vhodných prostor, kde by se mohli sportovci scházet a trénovat, k čemuž posloužila speciálně upravená chodba Pardubické reálky. Následně se počet cvičenců velmi rychle zvyšoval a tím nastaly další problémy, tentokrát se cvičiteli, kterých byl nedostatek. Jelikož se Pardubický Sokol stal terčem hněvu politických úřadů, byl proto v roce 1868 zakázán chystaný všesokolský slet v Praze. V roce 1877 zřídila obec letní tělocvičnu na Olšinkách, která měla sloužit všem členům Sokola. Rok 1879 nebyl pro sokoly příliš přívětivý, naopak nesl známky úpadku, které byly důsledkem smrti zakladatele Sokola a zároveň starosty Václava Bubeníka. Tuto smutnou atmosféru ukončil nový cvičitel Ferdinand Werner, díky němuž stoupl počet cvičenců v roce 1879 ze 47 na 119 členů. Zvýšení cvičitelské činnosti přinesl rok 1882, kdy byl v Praze svolán 1. Všesokolský slet. Pardubičtí Sokolové se na slet pilně připravovali na hrazdě, na koni a na prostných. Na Vinici byla podle vzoru Všesokolského sletu uspořádána slavnost s veřejným cvičením. V roce 1905 došlo k založení ženského odboru jednoty, které cvičilo pod vedením Vandy Míčové, která tehdy byla cvičitelkou z již existujícího Chrudimského odboru. V lednu roku 1922 bylo rozhodnuto o začátkách stavby nové sokolovny na Olšinkách. Sokolovna byla slavnostně otevřena v jubilejním roce 1923, kdy jednota slavila své šedesátileté trvání. Konečným rokem pro Sokol byl rok 1948, kdy představitelé státní moci vyhlásili sjednocení tělesné výchovy a sportu, tento zlom byl původem likvidace veškerého sokolstva. Dosud živé sokolské heslo zní: Přeskoč - nezlom - nepodlez.⁸ (viz. obrázek č.1)

⁷ BRONCOVÁ, Dagmar . *Pardubice : Kniha o městě*. Praha : Milpo media s.r.o., 1999. 134-135 s. ISBN 80-86098-12-5.

⁸ *130 let Sokola v Pardubicích*. Pardubice : Východočeské muzeum v Pardubicích, 1993. 84 s.

Následujícím velmi významným sportovním dnem je v Pardubicích **Velká Pardubická**, díky které je město proslaveno daleko za hranice státu. Vždyť i znak Pardubic něco vypovídá o tom, jakých zvířat si ve městě Pardubicích cení. Na vznik dostihového sportu měly výrazný vliv parforsní hony, což byla předem připravená štvanice pro šlechtu, která na koních sledovala jelena, který prchal před psí smečkou. První překážkový dostih byl honebním spolkem uspořádán dne 14. října 1842 v okolí Trnové, při němž jely čtyři dvojice koní s jezdci přes 18 překážek. Následně se místo konání dostihů postupně měnilo, ale roku 1856 byla zřízena stálá dostihová dráha u lesíka Cvrčkov. V roce 1874 se konal historicky první ročník Velké pardubické steeplechase. Takzvaný Taxisův příkop, který je nejobávanější překážkou dostihu se skákal již od prvního ročníku Velké pardubické. Zřejmě málo lidí však ví, že tato překážka nese jméno po Egonu Thurn-Taxisovi, který důmyslně zaměnil proutěnou překážku před pět metrů širokým příkopem živým plotem. V průběhu 1. světové války se Velká Pardubická nekonala a po vzniku republiky ji začal pořádat Československý jockey club. Jedinečným koněm, který tvořil historii dostihu byl ryzák Železník, který oslavil čtyři vítězství v sedle s žokejem Josefem Váňou. (viz. obrázek č.2)

Mezi další sporty, díky kterým město Pardubice vyniká, patří bezpochyby **lední hokej**, který je velmi oblíbený u fanoušků, kteří hráče podporují při každém zápase. Pardubický hokejový klub je početný a svou výchovou mladých se může jen chlubit. Matiční jezero v Pardubicích bylo prvním místem, kde se hokej začal hrát. První utkání, které bylo písemně doloženo se odehrálo v Chrudimi roku 1909. Na půdě Pardubic se však první zápas uskutečnil až v roce 1913 na již zmíněném Maťáku. Postupem času se v Pardubicích začaly vytvářet nové a nové hokejové kluby. Po skončení 2. světové války se v Pardubicích nechala nainstalovat ledová plocha a poté se začal stavět zimní stadion, který byl slavnostně otevřen 20. 12. 1947. V roce 1948 LTC (hokejový klub) vyhrál divizi a kvalifikaci do 1. ligy. Poté se mužstvo změnilo na Dynamo, což je živý název až do dnešní doby, kdy je při každém zápase tento název slyšet po celém zimním stadionu. Klub měl mnoho významných úspěchů, ale Dynamo ho již nemohlo financovat, proto klub začal spadat pod Teslu. Poté následovalo mnoho výborných umístění a vítězství, jako například 3. místo na MS ve Stockholmu v roce 1949 i na OH v Innsbrucku v roce 1976. Velké úspěchy také sbíralo mužstvo starších dorostenců, kteří byli na MS v Praze v roce 1978 na 2. místě. Rok 1987 byl pro Pardubice opět úspěšný, tým s legendárním Haškem vyhrál finále ve čtvrtém zápase s Jihlavou, toho roku Dominik Hašek zaslouženě

převzal ocenění Zlaté hokejky. Zajímavým byl rok 1991, kdy se republikových soutěží účastnily i ženy, pod trenéry Vlčkem a Maňáskem dosáhly třikrát na stupně vítězů.⁹

Dalším v dnešní době moderním sportem v Pardubicích je **basketbal**, díky němuž do Pardubic cestuje nespočet fanoušků, kteří mají zájem vidět kvalitně odehraný zápas a při tom si užít skvělou sportovní atmosféru. Počátky této hry v Pardubicích nejsou přesně známé, je však známo, že na začátku třicátých let se basketbal hrál pod širým nebem na sokolském hřišti, později byla k tréninkovým účelům využívána Obchodní akademie. I tento sport otevřel své brány ženám, které v padesátých letech vedl v TJ Dynamo trenér Chvíla.¹⁰ V roce 1956 bylo po předchozím návrhu hráčů schváleno přeřazení odvětví do Rudé hvězdy, to bylo sice hráčům povoleno, ale hned od počátku měli problémy s hledáním vhodných prostor, kde by mohli začít trénovat. Jedinou schůdnou možností byl Autopavilon, ve kterém však byly nevyhovující podmínky pro trénování. Hlavním organizátorem a výborným trenérem basketbalu té doby byl Ladislav Forejtek. Hráči stále lepšili své sportovní výkony, což prokázali při výhře ve druhé lize a následným vstupem do ligy první, která se poprvé v Pardubicích hrála roku 1962. Trenéra Forejtku vystřídal Luboš Bulušek, který se stal legendou Pardubického klubu. V roce 1984 získal klub mistrovský titul, na úspěchu se nejvíce podílel nejváženější hráč Jaroslav Kantůrek. Rok 1994 byl pro klub úspěšný, nejen kvůli vítězství v Českém poháru, ale proto, že se klub vypracoval na čtvrté místo v ligové tabulce ČR, k němuž se Pardubičtí basketbalisté od té doby nedokázali propracovat. V roce 2008 byla tehdejší BK Synthesia na 3. místě v Mattoni NBL. Od roku 2009 do současného roku 2011 je tituluálním partnerem klubu Pardubická firma JIP, jejichž logo nosí hráči hrdě na prsou.¹¹

⁹ O jednotlivých sportovních odvětvích v Pardubicích hovoří podrobněji Broncová in: BRONCOVÁ, Dagmar . *Pardubice : Kniha o městě*. Praha : Milpo media s.r.o., 1999. 142-144 s. ISBN 80-86098-12-5.

¹⁰ Tamtéž Broncová s. 138

¹¹ *BK JIP Pardubice* [online]. 2011 [cit. 2011-02-04]. Historie klubu. Dostupné z WWW: <www.bkpardubice.cz>.

3.1.1. Možnosti sportovního vyžití v Pardubicích

Možností sportovního vyžití je v Pardubicích nepřeberné množství. Jelikož se sport stává moderní možností využití volného času, sportovců přibývá a tím pádem se zvyšují nároky na počet a na kvalitu sportovních center a sportovních klubů. Pardubice jsou plné míst, kam si člověk může přijít zasportovat, relaxovat a zpríjemnit si svým sportovním výkonem celý den. Uživatelů takovýchto center je velké množství a chodí tam z různých důvodů. Někteří si chtějí sportováním zlepšit fyzický stav, někteří chtějí shodit na váze, což jsou především ženy, jiní chtějí stále zlepšovat své sportovní výkony, někdo chce posílit své svaly a jsou i tací, kteří se chtějí *pouze* uklidnit a takzvaně si vyčistit hlavu. Těžko říci, která z těchto skupin sportovců má větší zastoupení, ale každopádně je pozitivní, že sportujících občanů není málo a proto je naděje na zlepšení celkového životního stavu obyvatelstva. Je samozřejmé, že ta druhá strana (zarputilí obyvatelé, kteří sport přímo nenávidí a dělají vše pro to, aby jejich postava vypadala co nejmíň sportovně) má také mnoho nadšenců, ale můžeme věřit, že jejich počty se budou snižovat vlivem moderních a sportovních trendů, které na člověka působí ze všech stran dnešní moderní společnosti.

Přestože je v Pardubicích více a více vhodných ploch pro sport, bohužel vlivem stále rostoucí automobilizace klesá počet plácků a nevyužívaných ploch ve městě, což je důvodem snížené a omezenější možnosti pro pohyb dětí a mládeže. Tento fakt má neblahý vliv na chování dětí ve volném čase. Před lety byly hlavní denní náplní dětí hry a trávení volného času na čerstvém vzduchu s rozdílně starými dětmi, které žily v sousedství, díky kterým děti přicházely do zajímavých sociálních skupin a situací. V dnešní době se bohužel setkáváme s jinou variantou, a to s časově naplánovanými hrami dětí, které jsou mnohdy omezené ve všech ohledech. Bohužel s typem tzv. pouličních dětí je možné se setkat snad jen v sociálně slabých rodinách.¹²

Sportovce bych rozdělila do dvou velkých skupin, v první skupině by byli vrcholoví sportovci, kteří se sportem v podstatě živí a v druhé skupině by byli ostatní sportovci, kteří berou sport za svůj velký koníček. Tyto dvě skupiny mají mnoho možností, kam můžou vyrazit za sportem. Zdůraznila bych také možnost sportovního vyžití na čerstvém vzduchu v

¹² EGER, Ludvík; JAKUBÍKOVÁ, Dagmar; JEŽEK, Jiří. *Komunální tělovýchova a sport : plánování, řízení a financování komunální tělovýchovy a sportu v obci*. 1. Plzeň : Vydavatelství Západočeské univerzity, 1998. 14-15 s. ISBN 80-7082-477-8.

přírodě. Na Pardubicku a v samotných Pardubicích se nachází velké množství cyklistických stezek, kam za hezkého počasí zavítá mnoho sportovců. Především, stezka okolo řeky Labe až pod Kunětickou horu může sportovcům nabídnout nejen čistý povrch k běhu nebo jízdě na kole či in-line bruslích, ale také krásnou podívanou na přírodu nebo trénující veslaře z místní loděnice Arosa, kde má tento vodní sport svoji základnu. Mezi další plochy, využívané ke sportovním účelům patří zejména Bubeníkovy sady s prostorem kolem Matičního jezera a Vinice, dále jsou ke sportu hojně využívány Tyršovy sady, plocha kolem jezera Bajkal nebo lesopark u sídliště Dubina.

Město Pardubice nabízí sportovní možnosti všem věkovým kategoriím, to znamená, že sportovat mohou děti s rodiči již od kojeneckého věku. Toto cvičení pro nejmenší nabízí několik sportovních a fit center v Pardubicích, jako například Vektor Wellness club, Sportlife Pardubice a jiné centra. Další možností pro rodiče s dětmi může být plavecký bazén, kde se děti učí plavat a potápět již od šesti měsíců věku dítěte. Toto plavání má velmi pozitivní vliv na celkové zdraví a správný vývoj dítěte. Podobná cvičení s dětmi jsou v poslední době u maminek velmi oblíbená, protože se nejen maminky s dětmi dostanou do kolektivu, ale také lépe poznávají potřeby a komunikaci svého dítěte a zároveň utužují vztahy mezi sebou. V poslední době se většina sportovních center rychle dokáže přizpůsobit požadavkům a přáním obyvatel, proto se tato sportoviště mohou těšit z velké návštěvnosti a spokojenosti jejich zákazníků.

Kromě malých batolat mohou sportovat i starší děti, pro které je nabídka sportovních aktivit stále větší a větší než tomu bylo v minulosti, snad všechny kluby a sportovní organizace myslí na sportování dětí a na jejich využití volného času. V dnešní době můžeme hovořit o široké škále možností pro výběr vhodného sportu, například od velmi oblíbených míčových her, přes gymnastiku až po jezdeckví. Volba sportu není vždy jednoduchá a jednostranná, proto bych v tomto případě dala na názor dítěte, jelikož někdy může špatné a bezmyšlenkovité rozhodnutí rodičů ovlivnit negativně psychiku dítěte. Z toho důvodu je dobré sledovat zájmy a dovednosti dítěte již od malička, jelikož sport, který má provozovat by ho měl nejen bavit, ale i naplňovat. Vztah ke sportu si dítě buduje již od malička, proto není dobré dítě do něčeho nutit násilím. Bohužel i tato oblast podléhá moderním trendům a vlivům dnešní doby, kdy je moderní, že dítě chodí na co nejvíce kroužků a aktivit. Každý rok je moderní jiný druh sportu a to bohužel ovlivňuje nemalé procento lidí.

V následující části kapitoly bych se ráda věnovala sportovním akcím a organizacím, které jsou pro město Pardubice typické.

Největší sportovní a tělovýchovnou organizací v Pardubickém kraji je **Pardubická sportovní organizace** (PSO), která slučuje přibližně na 190 tělovýchovných jednot a sportovních klubů. V těchto tělovýchovných oddílech bylo pro rok 2004 evidováno takřka 25 000 členů, z toho přibližně 7 500 mládeže, kteří provozují sport ve více než padesáti sportovních odvětvích. Přesný počet členů sportovních klubů a tělovýchovných jednot pro rok 2011 nebyl dosud zveřejněn.

Ze všech sportů jsou nejvíce oblíbeny:

- fotbal (64 SK a TJ)
- Asociace sport pro všechny (31)
- volejbal (15)
- lední hokej (15)
- tenis (13)
- hokejbal (13)
- turistika (12)¹³

Tato sportovní organizace pořádá i důležité sportovní soutěže pro děti a mládež pod názvem **Olympiáda dětí a mládeže Pardubicka**, tato dětská olympiáda se stala tradicí, kde soutěží družstva dětí ze základních a středních škol. S nápadem této pravidelné republikové olympiády pro děti přišel Český olympijský výbor v roce 2002, dětská olympiáda měla být vytvořena jako věrná kopie klasických olympijských her, které se ale konají s pravidelností jednou za čtyři roky. Podobně jako na olympijských hrách pro dospělé sportovce, měly k dětské olympiádě patřit triumfální nástupy jednotlivých družstev, slavnostní uvítací ceremoniál, ubytování účastníků v olympijské vesnici, ale také závěrečný ceremoniál se spuštěním olympijské vlajky. Cílem tohoto nadčasového projektu bylo zaujmout děti a zapojit je do sportovního a kulturního života, který je bohužel u dětí mnohdy nepatrný a zanedbaný. Mimo tyto neskromné a nelehké cíle bylo také úmyslem šířit ušlechtilé myšlenky olympismu. Olympiády dětí a mládeže se konají pravidelně vždy po dvou letech. Akce se účastní více než 3200 dětí. Pro tento projekt je velmi důležitá podpora ze strany orgánů Pardubického kraje, bez které by tato akce nemohla být organizována. Olympiáda, která se konala v roce 2003,

¹³ Pardubická sportovní organizace ČSTV. In BROŽ, Radovan, et al. *Pardubice město sportu*. vydání první. Pardubice : Agentura Tomas, 2004. s. 17.

byla pro děti nesmírně zajímavá a motivující, jelikož se jí zúčastnilo i několik slavných sportovců, kteří povzbuzovali mladé sportovce k výbornému výsledku.¹⁴

V letošním roce 2011 se bude konat celkově pátá letní olympiáda dětí a mládeže České republiky v měsíci červnu v Olomouckém kraji. Pro děti bude připraveno mnoho sportů, ve kterých budou moci prokázat své dovednosti, jako například v golfu, kanoistice nebo v triatlonu aj.¹⁵

Pardubická sportovní organizace spolu se sportovní komisí Rady města Pardubice pořádají **vyhlašování Nejlepších sportovců Pardubicka** ze všech sportovních oblastí Pardubického regionu. Na této významné slavnostní akci jsou vždy přítomni představitelé města spolu s primátorem města Pardubic. Výběrová komise má za úkol zvolit nejlepší sportovce, družstva a trenéry, kteří byli navrženi sportovními organizacemi Pardubicka. V této soutěži jsou zástupci několika kategorií- junioři, dospělí jedinci, družstva dospělých, tělesně postižení sportovci a trenéři. Novinkou posledních let je také oceňování seniorů a mimořádných sportovních výkonů. V roce 2000 se výjimečně uskutečnilo i vyhlášení Nejlepších sportovců XX. století, kde byli oceněni například Martin Doktor (kanoista), Dominik Hašek (hokejista), Ludmila Jelínková (dálková plavkyně) nebo Václav Machek (cyklista).¹⁶

V měsíci březnu roku 2011 proběhlo další vyhlášení nejúspěšnějších sportovců Pardubického kraje za rok 2010. Mezi oceněnými byla například Lenka Štěrbová za svůj mimořádný výkon, ve kterém v září roku 2010 přeplavala kanál La Manche, dalším výborným sportovcem byl Petr Koukal, který předvedl skvělé výsledky v HC Eaton Pardubice. Do síně slávy byl zvolen Horymír Sekera, který měl mnoho sportovních úspěchů v ledním hokeji.¹⁷

Velkou událostí nejen pro město Pardubice je konání mezinárodního překážkového dostihu- **Velká Pardubická**, o jejichž bohaté historii a tradici jsem se již zmiňovala výše.

Začátkem roku 2011 byla velkým problémem pře o Dostihový spolek v Pardubicích, který je pořadatelem prestižní akce Velká Pardubická a jehož většinový podíl vlastní město. Kvůli tomuto problému *válčily* dvě nejvýznamnější osobnosti Pardubické politické scény tedy

¹⁴ ŽURMAN, Alexandr, et al. *Sport v Pardubickém kraji*. 1. Praha : Olympia, 2006. 21 s. ISBN 80-7033-848-2.

¹⁵ Více o Olympiádě dětí a mládeže in: www.olympic.cz

¹⁶ BROŽ, Radovan, et al Nejlepší sportovci Pardubicka. In *Pardubice město sportu*. vydání první. Pardubice : Agentura Tomas, 2004. s. 16.

¹⁷ Více o oceněných sportovcích in: www.pardubickykraj.cz

Miroslav Petrář (předseda představenstva) a Jiří Stříteský (bývalý primátor a senátor). Těchto problematických sporů mezi politiky se snažilo využít několik zájemců o koupi Dostihového spolku. Vítězem této *války* se stal Miroslav Petrář. Vzhledem k tomu, že je Dostihový spolek označován za klenot města, je velmi důležité, aby jeho vedení nepochybil a směřovalo správnou cestou.¹⁸

Další velmi významnou sportovní akcí konající se v Pardubicích je mezinárodní festival šachu, bridže a her **Czech open**. Na historicky prvním festivalu Czech open, který se konal roku 1990, soutěžilo celkem čtyřicet šachistů ze tří zemí, ale každým rokem tento počet účastníků slibně stoupá a stoupá i jejich síla. S touto zvyšující kvalitou roste také počet turnajů a stále přibývají další hry, jako například go, mariáš, dáma nebo scrabble. V šachovém světě je tento festival největší a nejvýznamnější akcí svého druhu, kde mohou své dovednosti a vůli poměřovat milovníci tohoto sportu. Vzhledem k rostoucí prestiži festivalu došlo k zařazení této akce do seriálu světových turnajů ACP- tour. Celková výhra pro vítěze festivalu se blíží k 750 000 Kč. Souběžně s festivalem se každým rokem koná řada mistrovství České republiky. Většina festivalů byla polichocena účastí významných hostů, kterým byl například Anatolij Karpov (exmistr světa v šachu), Boris Kutin (předseda Evropské šachové federace), Dominik Hašek (hokejista) nebo Jaromír Nohavica (zpěvák). Vedle českých hráčů si tento festival nejvíce oblíbili soutěžící z Německa, Ruska a Polska.¹⁹

Silným ročníkem tohoto festivalu byl rok 2007, ve kterém proběhlo celkem 5908 startů hráčů všech festivalových akcí, kteří pocházeli z 50 zemí. V roce 2011 proběhne festival ve dnech od 14. do 31. července v ČEZ Aréně v Pardubicích pod záštitou prezidenta republiky Václava Klause a hejtmána Pardubického kraje Radko Martínka.²⁰

Mezi nejoblíbenější sportovní akce patří **Pardubice na bruslích**, kde si může nejširší veřejnost užít projížďku na in-line bruslích přímo v ulicích města. Organizátorem této akce je po několik let Michal Zítka, který má kromě složitého organizování na starost také výběr vhodné barvy, která je symbolem každé jízdy městem. Například poslední jízda se konala 4. října 2010, kde hlavními barvami byla červená a bílá, tedy oficiální barvy města. Partnerem

¹⁸ JANOVSKEJ, Miroslav. Dostihový spolek je kolbištěm politiků. Nahradil hokejový klub. *Mladá fronta : Sedmička Pardubice a Chrudim*. 27. 1. 2011, 3., 4, s. 4-5.

¹⁹ Czech open. In BROŽ, Radovan , et al. *Pardubice město sportu*. vydání první. Pardubice : Agentura Tomas, 2004. s. 20.

²⁰ Více o Czech open in: www.czechopen.net

této sportovní akce je město Pardubice, městská policie Pardubice, Fajn radio life, Rescue Pardubice a Coca cola.²¹ (viz. obrázek č.3)

K nejsledovanějším akcím města patří mezinárodní plochodrážní závod **Zlatá přilba ČR**. Tento mezi občany oblíbený závod se poprvé uskutečnil v roce 1929, tehdy se jelo na dostihovém závodišti. Před příchodem první světové války se stihlo uskutečnit devět ročníků závodu a po zmíněné válce následovala dlouhá pauza, po které se opět mohlo začít závodit. Velkým zlomem bylo pro tento závod vybudování stávajícího plochodrážního stadionu, kam se závody roku 1964 přemístily, díky této změně se do Pardubic začali sjíždět nejznámější jezdci tohoto sportovního odvětví. Tento slavný závod se jede jedním z nejspravedlivějších systémů. Každým rokem se tu pokouší plejáda nejlepších plošinářů pokořit elitu světového charakteru.²²

Každoročně se na půdě Pardubických tenisových kurtů LTC pod zámekem koná proslulé tenisové mistrovství ČR v kategorii staršího dorostu **Pardubická juniorka**. Mistrovství se každým rokem koná pod záštitou hejtmana Pardubického kraje a primátora města Pardubic. Generálním sponzorem Pardubické juniorky je společnost Chládek a Tintěra, Pardubice, a.s. Vzhledem k tomu, že má Pardubická juniorka za sebou již 83 ročníků mistrovství, stala se jedním z nejstarších tenisových turnajů v celé Evropě. Zvláště tento turnaj je jednou z nejdůležitějších akcí města Pardubic právě proto, že tenis patří k historii města dlouhých 114 let. Už v červenci roku 1896 uspořádal Artur Kraus v Pardubicích první tenisový turnaj v českých zemích o mistra královského komorního města Pardubice. V pozdějších letech byly vybudovány tenisové kurty pod zámekem, na nichž v uplynulých ročnících juniorky hrála a vítězila řada talentů, někteří z nich se dostali až do úplné tenisové špičky jako například Martina Navrátilová, Jaroslav Drobný a Jan Kodeš.²³

V první polovině měsíce srpna roku 2010 se konala na tenisových kurtech zatím poslední 83. Pardubická juniorka, kde měli možnost změřit své síly mladí tenisté, kteří dorazili ze všech stran celé České republiky. Vítězi tohoto ročníku se stal Lukáš Vrňák z hlavního města Prahy

²¹ *Pardubice na bruslích* [online]. 2010 [cit. 2011-02-04]. Nové bruslení. Dostupné z WWW: <www.pardubicenabruslich.cz>.

²² *Zlatá přilba : Golden helmet* [online]. 2011 [cit. 2011-02-04]. Historie závodu. Dostupné z WWW: <www.zlataprilba.cz>.

²³ ŽURMAN, Alexandr, et al. *Sport v Pardubickém kraji*. 1. Praha : Olympia, 2006. 85 s. ISBN 80-7033-848-2.

a Tereza Smitková z Hradce Králové. Přesný termín následujícího turnaje pro rok 2011 není dosud známý.²⁴

Oblíbenou variantou zimního sportování přímo uprostřed Pardubic se stala možnost zimní vyjížďky na běžkách po areálu, kde se každoročně koná populární Velká Pardubická, tedy na dostihovém závodišti v Pardubicích. Kam můžou nadšenci běžek zavítat v případě příznivých sněhových podmínek. Pro lyžaře byla tato skvělá možnost projížďky připravena i v zimě roku 2010. Na závodišti si mohou sportovci zalyžovat po oválu kolem dostihové dráhy, který při vnitřní bariéře měří přes dva kilometry. Překvapivě příjemný je pro všechny sportovce fakt, že je přístup na závodiště zcela zdarma.²⁵

Mezi další zimní možnosti sportovního vyžití též patří diváky oblíbené plavání otužilců. Pořadatelem tohoto tradičního plavání otužilců na řece Labi v Pardubicích je Sport Club Plavecký areál Pardubice. Poslední plavání otužilců se odehrálo v lednu roku 2011, což byl již 40. ročník soutěže otužilců. Závod odvážných plavců se odstartoval u Zimního stadionu a závodilo se v tratích: 100m, 250m, 500m a 750 m.²⁶

Při tomto posledním plavání otužilců počasí bohužel nepřálo, deštivé přeháňky značně znesnadňovaly otužilcům průběh závodů. Čtyřicátého ročníku se zúčastnilo na devadesát plavců v nejrůznějším věku od 9 do 84 let.²⁷

3.1.2. Podpora sportu ze strany města

Jiří Stříteský, který byl od roku 1998 do roku 2006 primátorem města Pardubic, tvrdí, že důležitým faktorem pro sepětí vedení města se zdejším sportem byl fakt, že dřívější starostové města Bubeník (1862-1867) a Werner (1879-1888) stáli v čele sokolské organizace, která v Pardubicích vznikla mezi prvními městy. I dnes je v Pardubicích velká snaha podporovat sport, kdy je velký důraz kladen na rekreační sportování pro všechny, zejména pak pro děti a

²⁴ Kaleidoskop prázdninových událostí. *Radniční zpravodaj města Pardubic*. Zář 2010, 9, s. 5

²⁵ Na běžkách po stopách velké pardubické. *Turistické noviny : pro region východní Čechy*. 2010, zima, s. 1.

²⁶ Více o plavání otužilců in: Vystoupení otužilců na Labi. *Radniční zpravodaj města Pardubic*. Leden 2011, 1, s. 20

²⁷ Kaleidoskop lednových událostí. *Radniční zpravodaj města Pardubic*. Únor 2011, 2, s. 5

mládež. Podpora sportu je velmi finančně nákladná, ale výborné sportovní výsledky za tu námahu stojí. Vždyť stále platí známé Sokolské heslo, kterým bychom se měli řídit, a to nám říká, že ve zdravém těle je zdravý duch.

Díky městu má sport v Pardubicích velkou podporu ze strany vedení města, rady města i celého zastupitelstva. Zvolení zástupci si jednak uvědomují pozitivní vliv sportu na jedince, ale také souhlasí s tím, že investice do sportování dětí a mládeže může sloužit jako prevence před různými negativními sociálními jevy, jako jsou například drogy, alkohol nebo výherní automaty.

Rozvoj sportu pro všechny a podporu spolkové činnosti dětí a mládeže měla za úkol **Sportovní komise**, která vznikla v polovině roku 1991. Tato komise je poradním orgánem Rady města Pardubic. V té době se z rozpočtu města na sport uvolnilo půl milionu korun. V současné době se úkoly, které spadají pod Sportovní komisi, rozšířily do mnohem širšího okruhu, kam spadá například podpora sportovišť, které jsou majetkem města, podpora vrcholového a výkonnostního sportu, rozvoj sportu pro všechny a sportování dětí a mládeže. Přibližná výše sportovního fondu je stanovena ve výši 1,78 % daňových příjmů města, což činí přibližně 12 milionů Kč. Každoročně se v únoru vyhlašuje výběrové řízení na jednotlivé dotační tituly. Do výběrového řízení se mohou přihlásit všechna sdružení, která mají za cíl podporovat rozvoj sportu v Pardubicích.

O dotaci lze každoročně požádat v těchto oblastech:

- Pořádání tradičních a významných sportovních akcí v Pardubicích
- Výkonnostní sport
- Provoz sportovišť, údržba sportovišť
- Provoz otevřených hřišť pro veřejnost
- Spolková sportovní činnost dětí a mládeže

Součástí těchto dotací jsou také granty, které vypisuje Sportovní komise na činnost dobrovolných trenérů dětí a mládeže a na podporu sportovců, kteří oplývají talentem pro svoje zaměření.

Kromě Sportovní komise můžeme v rozpočtu města nalézt rovněž finanční prostředky na takzvaný fond ledu a plavání, který má především sloužit k vyrovnání cen v ČEZ aréně a

v Plaveckém areálu na cenu, která je vyhovující pro tyto sportovní kluby. Také pro významné sportovní akce jako je například Czech open nebo Zlatá přilba jsou z rozpočtu města věnovány jisté finanční prostředky, které přímo podporují tyto zásadní sportovní akce. Každým rokem jsou rovněž vyhrazeny některé finanční prostředky na opravu a modernizaci stávajících sportovišť nebo naopak na výstavbu zcela nových sportovních areálů a jiných potřebných míst. Za tuto podporu ze strany města se sportovci odvděčují výbornými sportovními výsledky, kterých si město velmi váží.²⁸

Podle údajů z Českého statistického úřadu činily výdaje magistrátu za sport v roce 2000 113 101 000 Kč, z čehož bylo nejvíce financí uvolněno na plavání, tedy 49 427 000 Kč. V roce 2001 bylo nejvíce výdajů na lední sporty, tedy 35 547 Kč. V roce 2002 bylo uvolněno nejvíce financí opět na plavání a lední sporty. Naopak v následujícím roce 2003 byl nejvyšší výdaj magistrátu za fotbal. Rok 2004 byl finančně přínosný pro areál AFK SKP Pardubice, kam přišlo 30 200 000 Kč. Posledním rokem, který je v tabulce vyčíslen, je rok 2005, ve kterém byl finančně nejvíce podpořen hokej a ostatní lední sporty.²⁹

Rozdělení dotací z Programu podpory sportu v roce 2010 dle jednotlivých sportovních odvětví uvádí, že celkem bylo v dotacích poskytnuto 13 085 000 Kč. Z čehož bylo nejvíce finančních prostředků poskytnuto na fotbal. Celková výše této dotace činila 2 131 700 Kč, které se rozdělily do 15 subjektů. Na druhém místě v žebříčku poskytnutých dotací za rok 2010 byl basketbal, na který bylo uvolněno celkem 1 952 600 Kč, které směřovaly do 5 sportovních subjektů. Na třetím místě se umístila královna sportu atletika, která získala celkem 1 752 200 Kč, tyto peníze byly přerozděleny do 7 subjektů.³⁰

Každým rokem je komisí pro sport Rady města Pardubic vyhlášeno výběrové řízení na přijímání žádostí o dotace z Programu podpory sportu se společným cílem rozvíjet a napomáhat sportu ve městě.

Pro rok 2011 budou poskytovány tyto typy dotací:

- dotace na tradiční a významné sportovní akce
- dotace na akce sportu pro všechny

²⁸O podpoře sportu z prostředků města in: BROŽ, Radovan , et al. *Pardubice město sportu*. vydání první. Pardubice : Agentura Tomas, 2004. s. 2-3.

²⁹ *Český statistický úřad : Pardubický kraj* [online]. Pardubice : 1. 8. 2007, 2. 8. 2007 [cit. 2011-02-04]. Město Pardubice v číslech. Dostupné z WWW: <www.czso.cz>.

³⁰ *Pardubice : oficiální internetové stránky statutárního města Pardubice* [online]. 2010 [cit. 2011-03-23]. Dotace a granty. Dostupné z WWW: <www.pardubice.eu>.

- dotace na spolkovou sportovní činnost dětí a mládeže, do kategorie mládeže v roce 2011 patří ta osoba, která se narodila 1. 1. 1992 a později
- granty pro dobrovolné trenéry mládežnických kategorií
- dotace na výkonnostní sport
- dotace na údržbu a opravy sportovních zařízení
- dotace na provoz sportovních zařízení
- dotace na sportovní zařízení pro vrcholový sport
- dotace na otevření hřišť pro veřejnost
- dotace pro krytí částí nájemného a energie ve sportovních zařízeních patřící jiným subjektům
- dotace na částečnou úhradu mezd správců městských sportovních zařízení

Do výběrového řízení postupují pouze ty žádosti, které odpovídají speciálním zásadám pro příslušný typ dotace. Žádosti musí být svědomitě a správně vyplněny a podány na formuláři vydaných odborem komunitních služeb, je důležité s žádostí rovněž předložit kopii dokladu prokazujícího právní subjektivitu žadatele o dotaci. Tyto doklady jsou podány s potvrzením, že žadatel nemá nesplněné závazky vůči finančnímu úřadu. Žádost musí být předložena ve správný čas na podatelnu, která sídlí na radnici na Pernštýnském náměstí, všechny potřebné informace si žadatel o dotaci může vyhledat na internetových stránkách města.³¹

Zásady pro poskytování dotací z Programu podpory sportu města Pardubic v roce 2011 uvádí, že společným hlavním smyslem a účelem dotací je podpora uspokojování sportovních potřeb občanů města Pardubic, podpora údržby a provozu sportovních zařízení sloužících sportovnímu vyžití občanů města Pardubic nebo podpora propagace města Pardubic cestou sportu. S ohledem na to, že žadatelem o dotaci může být fyzická nebo právnická osoba s trvalým pobytem či sídlem mimo území města Pardubic, je sportovní komise při posuzování žádostí o dotace a při rozhodování o poskytování dotací oprávněna vždy posoudit, jakou měrou každá jednotlivá žádost svým obsahem směřuje k naplnění hlavního smyslu a účelu. Celková výše Programu podpory sportu je limitována objemem finančních prostředků, které jsou vyčleněny ve schváleném rozpočtu města Pardubic. Výši dotace navrhuje sportovní komise radě města, ta o nich rozhoduje, souhrn dotací nad 50 000 Kč pro jednu právnickou, respektive fyzickou osobu, schvaluje zastupitelstvo města.

³¹ Dotace z Programů podpory ve sportovní oblasti. *Radniční zpravodaj města Pardubic*. Únor 2011, 2, s. 19

3.2. Městský rozvojový fond

Městský rozvojový fond Pardubice, a.s. (MRFP) je investor a realizátor rekonstrukcí významných památkových budov a sportovišť v Pardubicích, je také majitelem historických objektů a ČEZ Arény. Dále je správcem bytového fondu města a Plaveckého areálu. Městský rozvojový fond vznikl v roce 1998 rozhodnutím statutárního města Pardubice. Tato společnost má ve vlastnictví významné objekty v historické části Městské památkové rezervace na Pernštýnském náměstí, v Kostelní ulici a v ulici Svaté Anežky České. Díky Městskému rozvojovému fondu prošel zimní stadion (ČEZ Aréna) v roce 2001 nákladnou rekonstrukcí, díky které má nyní zimní stadion vlastnosti multifunkční haly. ČEZ Aréna se po zdařilé rekonstrukci přiblížila světovým víceúčelovým halám s převážným využitím pro lední hokej. Kromě velkého množství sportovních činností se v ČEZ Aréně pravidelně konají hudební koncerty známých interpretů či skupin, kulturní akce a podobná vystoupení. V roce 2007 proběhla dostavba západní části arény, čímž hala navýšila svoji kapacitu nad 10 000 míst. Městský rozvojový fond Pardubice byl pověřen správou bytů, které nebudou privatizovány a správou sportovních zařízení, která jsou majetkem města, jako například Plavecký areál Pardubice, koupaliště Cihelna (viz. kapitola 3.2.2.) a Městský atletický stadion. Právě díky MRFP se podařilo v Pardubicích uskutečnit několik významných rekonstrukcí a oprav objektů, v současné době se věnuje největší pozornost na projekt dostavby Machoňovi Pasáže, která se nachází v centru Pardubic.³²

MRFP je také zkušeným pořadatelem kulturních a sportovních akcí, které nesou velkou oblibu u obyvatelstva. Mezi tyto nejznámější akce bych uvedla Moderní gastronomii a největší východočeskou motoristickou výstavu Auto-moto show, kterou MRFP pořádá pro všechny příznivce motorismu, tato show se již s pravidelností koná každým rokem v ČEZ aréně, kde pro návštěvníky může být k vidění více než 200 historických vozidel a kaskadérská show.³³

³² *Městský rozvojový fond pardubice, a.s.* [online]. 2011 [cit. 2011-02-11]. Historie vzniku společnosti. Dostupné z WWW: < www.mrfp.cz >.

³³ AUTO-MOTO show opět v ČEZ Aréně. *Radniční zpravodaj města Pardubice*. Duben 2010, 4, s. 12.

3.2.1. Mládežnický a klubový sport

V Pardubicích bylo k roku 2005 evidováno celkem 196 tělovýchovných jednot a klubů, z nichž mezi nejoblíbenější sporty patřil fotbal, který čítal celkem 7299 členů. Vzhledem k růstu a dostupnosti moderních sportů, je pravděpodobné, že v letošním roce 2011 je celkový počet tělovýchovných jednot a klubů vyšší, než tomu bylo právě v roce 2005. Bohužel přesné vyčíslení těchto klubů, jednot a ani celkový počet členů v nich není zveřejněn, ale je zřejmé, že každý sport se vyvíjí jinak. Příkladem může být atletika, o kterou zájem spíše klesá, naopak takové sporty jako je aerobic, bruslení nebo adrenalinové sporty se těší stále většího počtu zájemců.

Ze všech sportovních klubů by na prvním místě měla být uvedena atletika, která má v Pardubicích již více než stoletou tradici. Výchova mladých atletů probíhá nejčastěji v oddílech. Právě Pardubice jsou centrem talentované mládeže, pro které se tu také nachází možnost volby tříd úzce zaměřených na sport, konkrétně i na atletiku. Podmínky pro trénování nebyly vždy v Pardubicích chvályhodné, ale výkony našich nejlepších atletů ukázaly, že se v takovýchto podmínkách dá výborně natrénovat i na světový rekord (desetibojař Roman Šebrle), mistrovství světa nebo dokonce na největší sportovní událost - olympijské hry. V roce 2005 byl celkový počet atletů v Pardubicích kolem 795 členů. Jak je výše řečeno, zájem o atletiku klesá, tudíž počet členů by měl být v letošním roce 2011 nižší, ale přesný počet atletů bohužel není známý.

Atletikou se v Pardubicích zabývají celkem dva velké kluby, logicky v nich dochází k velké rivalitě a konkurenci, která je znát na každém závodě, jde tedy o AC Pardubice a Hvězda SKP Pardubice. Další atletickým klubem je Školní atletický klub Pardubice ŠAK (viz. kapitola 3.3.) a méně známý Track and Field v čele s trenérem Jaroslavem Čechákem, který spolupracuje s již zmíněným klubem AC Pardubice.

Nejstarším atletickým klubem je AC Pardubice, jehož činnost je datována dokonce od roku 1899. Název AC Pardubice klub získal až po zásadních politických změnách v roce 1989, kdy došlo v Pardubicích i k přetvoření sportovního zázemí. Zlomem byl rok 1991, ve které došlo k rozhodnutí, že se musí atleti rozdělit do specializovaných klubů a tak 1. 9. téhož roku vzniká atletický klub AC Pardubice. Od počátku si bylo vedení klubu vědomo své tíživé finanční situace, proto bylo nezbytné šetřit, kde se dalo. Velké starosti klubu působila snaha obnoveného Sokola Pardubice dostat do svého vlastnictví krytý atletický tunel a halu, klub

také uznal nárok sokolů na hřiště i pozemek, v současné době je atletický tunel s halou nejvíce navštěvován atlety sportovního gymnázia, kteří zde tráví mnoho času při sportovní přípravě.³⁴

Druhým významným klubem v Pardubicích je Hvězda SKP Pardubice, jehož historie je známa již od září roku 1959, kdy došlo k výstavbě atletického stadionu v Pardubicích na Dukle. Tehdejší Rudá Hvězda se dostala do povědomí sportovní veřejnosti především díky vynikajícím výsledkům jednotlivců. Atletické výkony se stále vyvíjí kupředu, zlepšují se nejen sportovní pomůcky, ale i povrchy, na kterých se trénuje a závodí a z toho důvodu jsou sportovní výkony vyšší a vyšší kvality, ale výborné výsledky atletů Hvězdy nejsou pouze minulostí, klub do dneška patří mezi nejlepší v České republice. Atleti tohoto oddílu vytvořili ve své celé historii 32 československých a 37 českých rekordů v různých věkových kategoriích. Mistry ČSSR se stali 39 x a ČSR 17 x, přeborníky Čech se stali 7 x a mistry ČR se stali 95 x. I v současném roce 2011 padali atletům Hvězdy nejen osobní, oddílové, ale téměř české rekordy, a to při sportovní akci s názvem loučení s břemenem, kterou organizovali již čtvrtý rok atleti téhož klubu. Oddíl se kromě výborných výsledků může chlubit také bohatou zkušeností organizovat sportovní veřejné akce, kterými jsou například pravidelné Atletické středy nebo Pardubický atletický mítink, díky kterému do Pardubic zavítají i špičkoví čeští atleti, jako je desetibojař Roman Šebrle.³⁵

Jak jsem výše zmínila, nejvíce zastoupeným sportem je fotbal, který v roce 2005 čítal kolem 7299 členů, kteří jsou rozděleni celkem v 64 fotbalových oddílech, které se nacházejí v Pardubickém kraji. Jelikož přesný počet členů těchto fotbalových klubů pro současný rok 2011 neznáme, nemůžeme říci, zda zájemců o tento sport přibývá či nikoli. Kromě fotbalových oddílů se můžeme v Pardubicích setkat se speciálními třídami zaměřenými na kopanou, kde rovněž dochází k výchově mladých a nadějných fotbalistů, podobně jako je tomu u atletiky. Bohužel v posledních letech nejsou v Pardubicích sportovní podmínky pro fotbal moc příznivé. Pardubický kraj je jako jediný v republice, který nemá zastoupení v celostátních soutěžích, protože FK AS Pardubice prodal licenci do Sokolova. Velmi důležitou se pro rozvoj fotbalu stává materiální a technická základna, která je finančně náročná. V rámci mimořádné akce Zelený trávník se podařilo rozšířit počet speciálně upravených umělých povrchů, k těmto moderním sportovištím se rovněž řadí fotbalové hřiště v Ohrazenicích.

³⁴ Vše o mládežnických a klubových sportech v Pardubicích, čerpáno z: *AC-Pardubice* [online]. srpen 2009 [cit. 2011-02-11]. Historie klubu v datech. Dostupné z WWW: <www.acpce.cz>.

³⁵ *Hvězda SKP Pardubice, oddíl atletiky* [online]. duben 2009 [cit. 2011-02-11]. Historie. Dostupné z WWW: <hvezda-pardubice.cz>.

Fotbalu se v rámci možností snaží pomáhat mnohá obecní zastupitelstva a sponzoři, ale největší *výpomocí* jsou dobrovolní funkcionáři, kteří tráví mnoho času prací pro své kluby, a tím se snaží zajistit kvalitnější zázemí pro sportovce.³⁶

Hlavním fotbalovým klubem v Pardubicích je FK Pardubice a.s., pod který spadá FK Junior Pardubice a Mládežnický fotbalový klub Pardubice (MFK Pardubice). MFK Pardubice byl založen 19. listopadu 1993 jako oddíl, který se bude zabývat pouze výchovou nejmladších fotbalistů do deseti let. FK Junior Pardubice byl založen 16. 8. 2006 na základě výzvy představitelů města Pardubice sjednotit fotbal mládeže v Pardubicích s následnou vazbou na kategorii dospělých. Rok 2011 je pro mužstvo FK Pardubice zatím úspěšný, v současných tabulkách české fotbalové ligy jsou Pardubice na 6. místě.³⁷

3.2.2. Významná sportoviště Pardubicka

Na začátku této kapitoly je třeba uvést pár zajímavých informací týkajících se problematiky sportovišť nejen v rámci města Pardubic.

Vzhledem k celkovému růstu volného času u populace se zvyšuje počet volnočasových aktivit, které jsou provozovány mimo domov. Tyto aktivity směřují k růstu požadavků nejen na sportovní plochy ale i stavební pozemky. Sportovní a volnočasová zařízení rozdělujeme podle hlediska plošných nároků na následující typy:

- a) zařízení s neregionálním významem- jako např. sportovní haly, stadiony pro velké sportovní akce, centra zimních sportů nebo parky volného času
- b) zařízení s regionálním nebo lokálním významem- bazény, víceúčelové sportovní haly, fitcentra nebo tenisové kurty
- c) zařízení v blízkosti obydlí- jako např. zařízení pro každodenní sportovní aktivity, dětská nebo školní hřiště, atd.

³⁶ Srovnej: ŽURMAN, Alexandr, et al. *Sport v Pardubickém kraji*. 1. Praha : Olympia, 2006. 49-50 s. ISBN 80-7033-848-2.

³⁷ FK Pardubice a.s. : oficiální web pardubického fotbalu [online]. září 2007, říjen 2007 [cit. 20011-02-11]. Historie. Dostupné z WWW: <www.fotbalpardubice.cz>.

Takzvaná sportoviště zítřka, jsou místa speciálně určená pro sport, která by měla svým charakterem odpovídat potřebám budoucnosti. Jednoduše se dá říci to, že jaká budou v budoucnu sportoviště je dáno tím, jaká sportovní činnost na nich bude vykonávána. Je samozřejmé, že v každé době se sport vyvíjel a vyvíjí jiným způsobem a je důležité brát na každý specifický vývoj ohled a správně se zachovat v řešení problémů. Přitom by se neměl opomenout fakt, že sportoviště budoucnosti jsou tvořena vlastně sportovišti současnými. Nabídka sportovišť by se v současné době měla zaměřit především na přání a požadavky jednotlivců, jelikož se musí brát v úvahu fakt, že velké množství aktivně sportujících občanů sportuje a bude sportovat mimo sportovní jednoty, kluby a budou plně využívat zařízení, která jim město dá k dispozici, tudíž by bylo správné do širokého chápání sportu zařadit rozsáhlé spektrum sportovišť. Takovými sportovišti budoucnosti se stanou všechny ulice, cesty, plácky, haly, pole, louky nebo lesy.

Hlavním cílem pro stávající sportovní zařízení by se měla stát postupná modernizace prostředí, zlepšování podmínek a přizpůsobování se uživatelům. Je důležité si uvědomit, že u budování moderních sportovišť se však musí brát v úvahu, že se staví pro příštích minimálně 25 let. Je tedy zcela zbytečné například stavět drahé dětské hřiště na pozemku, který má nejasnou budoucnost a může být v blízké době prodán či zastavěn. Na místě je tedy otázka, zda sportoviště vůbec potřebujeme a zda bude využitelné. V Evropě se stává problémem objevující se tendence výstavby malých atletických stadionů, ale praxe ukazuje, že podobně jako gymnastika i atletika bohužel zaznamenává prudký pokles zájmu a naopak u aktivních uživatelů stále roste zájem o nové a moderní druhy sportů.

Financování těchto sportovišť obcemi je stále důležitějším faktorem, protože mnoho sportovišť by bez finanční podpory ze strany města již nemohlo existovat. Před výstavbou nových sportovišť je vhodné odpovědět si na následující otázky, které mnohdy určí směr novým nápadům a plánům. Velmi zásadní jsou například otázky- kolik lidí bude skutečně sportovat? Kde tito lidé žijí? Které sporty budou tito lidé provozovat? Kde mají být sportoviště umístěna? Jak mají sportoviště vypadat? Jakým způsobem mají být začleněny do výstavby měst? A jak mají být sportoviště zpřístupněna lidem?

V dnešní moderní době i sportovní chování podléhá novodobým trendům a z toho důvodu také dochází ke vzniku nových druhů sportů, tento fakt si klade nové požadavky na sportoviště. Při dalším rozvoji sportovních zařízení vyvstává také úkol nalézt novou kvalitu sportovišť

prostřednictvím netradičních stavebních řešení, která jsou blízká požadavkům, které máme k prostředí pro bydlení.³⁸

Jelikož jsem se už o většině významných sportovištích, jako je ČEZ Aréna, městský atletický stadion nebo dostihové závodiště zmínila již výše, chtěla bych se v této kapitole věnovat i jiným, pro někoho možná ne tak významným sportovištím, která však mají velký význam pro mnoho aktivních sportovců.

V první řadě bych uvedla **Plavecký areál Pardubice**, který ke dni 30. června roku 2010 ukončil provoz vnitřních bazénů a nyní je celý areál v rekonstrukci. Po velmi rozsáhlé opravě, která byla potřeba již několik let, bude Plavecký areál lákat širokou veřejnost především pro svůj vzhled a vlastnosti aquacentra, které jsou oblíbeny zvláště u dětských návštěvníků. Před přestavbou se v areálu nacházely tři vnitřní bazény. Plavecký bazén o délce 50m., jedinečný skokanský bazén, který byl po celé republice výjimečný, nejen protože se zde konalo mnoho zahraničních závodů ve skocích do vody a soustředění na mezinárodní úrovni, ale také proto, že tento bazén poskytoval vhodné prostředí pro potápěče, akvabely nebo pro milovníky aqua aerobice a třetí menší bazén byl využíván hlavně malými dětmi, které zde měly své první lekce v plavání. Mimo tyto vnitřní bazény se na venkovní Sluneční pláži nachází dva bazény se dvěma venkovními tobogány. Sluneční pláž se stává v létě oblíbeným útočištěm mnoha desítek lidí, kteří mají rádi osvěžení v bazénu a příjemnou atmosféru městského koupaliště.

Hlavním cílem projektu rekonstrukce je celková modernizace stávajícího zařízení tak, aby se proměnilo v areál poskytující sportovní i relaxační vyžití pro co nejširší veřejnost po celý rok. Celý objekt plaveckého centra bude s bezbariérovým přístupem. Velkým lákadlem pro návštěvníky bude rozsáhlé wellness centrum s vířivkou, saunou, tureckou a bylinnou lázní a také sněhovou a parní komorou. Hlavní změnou by mělo projít sociální zázemí pro návštěvníky. Předpokládaná cena přestavby bez DPH činí 520 milionů Kč.³⁹

Kromě Sluneční pláže je rovněž oblíbeným letním místem **koupaliště Cihelna**, které se nachází nedaleko od centra Pardubic. Toto koupaliště nabízí vedle možnosti auto kempu také mnoho vodních atrakcí, jako jsou například skluzavky, tobogany, masážní vany, divoký kanál, stěnový vodopád a chrliče vody. Mimo tyto atrakce je o návštěvníka výborně postaráno

³⁸ Vše o volnočasových a sportovních zařízeních in: EGER, Ludvík; JAKUBÍKOVÁ, Dagmar; JEŽEK, Jiří. *Komunální tělovýchova a sport : plánování, řízení a financování komunální tělovýchovy a sportu v obci*. 1. Plzeň : Vydavatelství Západočeské univerzity, 1998. 59. ISBN 80-7082-477-8.

³⁹ Plavecký stadion in: *Pardubice: oficiální internetové stránky statutárního města Pardubice* [online]. Pardubice : 2010 [cit. 2011- 02-18]. Rekonstrukce Plaveckého areálu Pardubice. Dostupné z WWW: <www.pardubice.eu>.

co se týče aktivity na suchu v podobě občerstvení, minigolfu nebo možnosti hry plážového volejbalu, na své si tedy přijdou zástupci všech věkových kategorií.

Další významným sportovištěm v Pardubicích je v listopadu roku 2010 otevřený zmodernizovaný **sportovní areál Sokola Na Olšinkách**, kde sportovci i veřejnost mohou využívat například nový tartanový ovál, nafukovací halu pro sálové sporty, která citelně ve městě chyběla, velké dětské hřiště, prostor pro plážový volejbal a mnoho dalších moderních sportovních zařízení.⁴⁰

Rekonstrukci sportoviště Na Olšinkách zaplatila ze tří čtvrtin dotace z Evropské unie. Je to první dokončený projekt z integrovaného plánu rozvoje města, který stál celkově 40 milionů Kč. Toto nově zmodernizované sportoviště neslouží jenom sportovním nadšencům a klubům, ale také základním a středním školám při výuce tělesné výchovy. Sportovní areál se po svém otevření stal velmi oblíbeným, což dokazuje nejen obrovská návštěvnost a přeplněné rozvrhy, ale také prvotřídní kvalita sportovního povrchu a vysoká kritéria, která splňuje nafukovací hala. Vzhledem k velkému zájmu o tento typ sportovišť bude v budoucnu do integrovaného plánu rozvoje města zařazen další projekt nové haly.⁴¹

Dalším a velmi žádaným je **projekt nového fotbalového stadionu Pod Vinicí**, který však nemá jasnou budoucnost. Fotbalisté se ještě nedávno těšili z nového stadionu s několika hracími plochami a tribunami, ale projekt ohrožují spory mezi zapojenými sportovními organizacemi a neznalost pravidel pro rozdělování evropských peněz. Integrovaný plán pro rozvoj města, čerpá peníze z Evropské unie, v plánu bylo uvolnit celkem 85 milionů Kč. Ani fotbalisté ani TJ Tesla se dopodrobna neseznámili se zásadním dokumentem, který se týká Integrovaného rozvoje, a z toho plynou veškeré problémy. Pokud by došlo ke kompromisu mezi oběma stranami a obrovský areál by byl opravdu multifunkční, bylo by ještě možné uvolněnou částku o několik desítek milionů navýšit.⁴²

⁴⁰ Kaleidoskop nejdůležitějších událostí roku 2010. *Radniční zpravodaj města Pardubice*. Leden 2011, 1, s.5

⁴¹ Více o sportovním areálu Na Olšinkách in : www.pardubice.eu

⁴² Více k fotbalovému stadionu pod Vinicí in: JANOVSKEJ, Miroslav. Miliony chtějí Pod Vinicí všichni. Mohou ale přijít o všechno. *Mladá fronta : Sedmička Pardubice a Chrudim*. 13. 1. 2011, 3., 2, s. 4-5.

3.3. Sport na školách v Pardubicích

V této kapitole bych se ráda věnovala sportovní činnosti v rámci škol v Pardubicích, protože právě škola je institucí, která by mladého člověka měla vést k zájmu o sport a o zdravý životní styl. Na běžných školách se tělesná výchova vyučuje již od první třídy a už na tomto počátku je zjevné, kdo je a kdo není sportovně nadaný. V současné době jsou světlou výjimkou děti, které sport baví a navíc jsou v něm šikovné, pro tyto děti existuje nabídka základních škol se třídami s rozšířenou výukou tělesné výchovy. Zde je zapotřebí uvést dvě základní školy tohoto typu, které se nacházejí v Pardubicích:

- 1) Mezi nejznámější Pardubické základní školy, zaměřené na tělesnou výchovu patří Základní škola Pardubice, Benešovo náměstí mezi obyvateli a sportovci známá jako Benešovka. Tato škola je výjimečná nejen sportovním zaměřením, ale také bohatou nabídkou mimoškolních aktivit. Sportovní specializace je zjevná již od první třídy, kde žáci absolvují tři hodiny tělesné výchovy týdně a mimo to jsou též pořádány dvě školy v přírodě za školní rok (zimní a jarní), v průběhu druhé třídy se počet škol v přírodě zvyšuje na tři (+podzimní). Na druhém stupni této základní školy je možné navštěvovat speciální třídy se zaměřením na atletiku. Pro sportovní třídy jsou během roku připraveny celkem dvě soustředění a v zimě možnost lyžařského výcviku. K základní škole také patří úspěšný Školní atletický klub Pardubice (ŠAK Pardubice).⁴³
- 2) Jako další základní školu, která vychovává mladé a nadějně sportovce bych uvedla Základní školu Pardubice Ohrazenice - sportovní škola se zaměřením na kopanou. Tato škola se profiluje směrem k intenzivnímu a všestrannému sportovnímu zaměření v oblasti výchovy žáků. Škola je zapojena do programu Intenzifikace činnosti sportovních tříd na základní škole v rámci projektu ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Na škole se nachází Žakovská liga pro mladší a starší žáky.⁴⁴

Sportovní situace na základních školách není mnohdy příliš slibná, ve většině případů se jedná o nedostatek finančních prostředků, díky nimž by bylo možné modernizovat tělocvičny a hřiště, která jsou v současné době v nevyhovujícím stavu. Dalším problémem je celkový nezájem dětí o sport a s tím související lenost způsobená tím, jak se v současné době děti stravují, pohybují a jak vůbec tráví volný čas.

⁴³ Více o základní škole Benešovo náměstí in: www.benesovka.cz

⁴⁴ Více o základní škole v Ohrazenicích in: www.zsohrazenice.cz

Po již zmíněných sportovních základních školách by měla logicky následovat střední škola, tedy sportovní gymnázium v Pardubicích, ale té je věnována celá následující kapitola (viz. kapitola 3.3.1.), z toho důvodu je zapotřebí se v následujících řádcích zmínit o slibné sportovní situaci na vysoké škole.

Univerzita Pardubice se může pyšnit moderním tělovýchovným areálem, jehož součástí jsou dvě moderně vybavené sportovní haly na území univerzitního kampusu, tudíž s velmi dobrou dostupností. Sportovní vyžití v mnoha sportech nabízí studentům univerzity katedra tělovýchovy a sportu, díky níž mají zájemci o sportovní zážitek možnost zúčastnit se velkého množství sportovních soutěží. Tato katedra zajišťuje také výuku sportu v povinné nebo volitelné podobě a ve spolupráci s Univerzitním sportovním klubem pořádá sportovní akce. Velkou výhodou pro studenty je možnost navštěvování několika druhů sportu v době zkouškového období zcela zdarma. Na první pohled je zjevné, že má sport na univerzitě dobré postavení a že je o něj velký zájem nejen z řad studentů, kteří si mohou vybírat z velkého množství lákavých sportů, jako je například powerjóga, volejbal nebo badminton.

3.3.1. Sportovní gymnázium Pardubice

Gymnázii podobného typu, která mají třídy zaměřené na sportovní přípravu, je celkem třináct po celé České republice. Mezi nejznámější však patří právě Sportovní gymnázium Pardubice, pod které spadá nejvíce druhů sportů, tyto sporty se řadí do dvou skupin – kmenové (atletika, basketbal, házená, plavání) a sporty nekmenové (cyklistika, kanoistika, orientační běh, triatlon, veslování).

Sportovní škola v Pardubicích byla otevřena ke dni 3. září roku 1984. Takto specializovaná škola vznikla z důvodu zlepšení a zefektivnění socialistického sportu. K dispozici byly uvolněny prostory bývalé základní školy na Dašické ulici v Pardubicích. Na škole byly zdokonalovány čtyři hlavní sporty: (viz. obrázek č.4)

- atletika
- rychlostní kanoistika
- plavání
- veslování

Postupem času se rozšiřovalo spektrum zabezpečovaných sportů, mezi novějšími sporty přibyl basketbal, skoky do vody, cyklistika, orientační běh, triatlon a házená dívek.

Prvním důležitým mužem byl ředitel školy Jan Mandutz, který se podílel na vybudování kvalitního zázemí ve škole. Pro gymnázium byl významný rok 1986, kdy se začala stavět sportovní hala, hned vedle budovy školy, jako tomu je dodnes, která byla slavnostně otevřena v roce 1990. Časem se zvětšoval počet otevřených tříd, a tím pádem přibývalo více pedagogů i trenérů. O žáky bylo v té době výborně postaráno i po stránce zdravotní péče, jelikož byla ve škole zaměstnána rehabilitační sestra a jednou týdně ve škole ordinoval MUDr. Tomáš. Současný název - sportovní gymnázium, získává škola až v roce 1993. V roce 1995 se stal ředitelem Martin Kubrycht, který zastává toto místo dodnes. Zástupce ředitele pro sport Radovana Brože vystřídal Radim Novák, který plní tuto funkci do dnešní doby.⁴⁵

Od roku 2001 je zřizovatelem sportovního gymnázia Pardubický kraj. Každým rokem probíhají přijímací a talentové zkoušky, na základě kterých je přijato kolem 80 studentů. Talentové zkoušky se skládají ze dvou částí- obecné testy a specializace, kde uchazeč o studium předvede, jak je sportovně nadaný. Již od roku 1993 dodnes je součástí školního systému nadační fond C. A. F. (citius, altius, fortius), do kterého si studenti kmenových sportů ukládají měsíční *příspěvek* cca 500Kč, díky čemuž je studentům hrazena sportovní příprava například v podobě soustředění, sportovních kurzů a iontových nápojů.⁴⁶

Jaroslav Mach a Martin Kubrycht v článku k pětadvacátým narozeninám gymnázia uvedli, že současným největším problémem pro rok 2010 a 2011 je stav budovy, kde sídlí gymnázium. Léta se řešení tohoto problému odkládá, současný stav totiž neodpovídá požadavkům dnešní doby a natož sportovnímu zaměření školy, nedostačující jsou především sociálně hygienické podmínky na škole. Jelikož je budova v historickém vlastnictví města a není majetkem zřizovatele, proto nelze rekonstrukci ze strany zřizovatele financovat.⁴⁷

V roce 2011 se sportovní gymnázium těší velké oblibě a zájmu o studium.

⁴⁵ *Almanach k 20. výročí Sportovního gymnázia Pardubice : 1984 - 2004.* Pardubice : [s.n.], 2004. 80 s

⁴⁶ Více in: www.sgpce.cz

⁴⁷ MACH, Jaroslav. Sportovní gymnázium oslavilo pětadvacáté narozeniny. *Pardubický deník*. 2010, 19, 7, s. 17.

3.3.1.1. Slavní sportovci sportovního gymnázia

Sportovní gymnázium v Pardubicích velmi výrazně zasáhlo a ovlivnilo sportovního dění po celé naší republice a sláva některých studentů byla zjevná až za hranice České republiky (Československé republiky), ať už před rokem 1989 nebo po slavné Sametové revoluci. Sportovní gymnázium má na svědomí mnoho výborných reprezentantů, kteří vozili a vozí cenné medaile z významných závodů a utkání a to všechno *jen* díky svědomité práci učitelského sboru a především trenérů, kteří věnují svým svěřencům mnoho času a cenných zkušeností z oblasti vrcholového sportu. Gymnázium je na tyto nejen výborné žáky, ale především výborné sportovce hrdé a váží si každého úspěchu, který vždycky svým způsobem náleží i pracovníkům školy. Je třeba na pravou míru uvést fakt, že každý sport je jiný a každé ocenění a vítězství má jinou váhu, tudíž by bylo nespravedlivé srovnávat a vytyčovat pouze jeden sport nade všechny.

Historicky první úspěšný start na mistrovství světa patří v sekci kanoistiky dvojici Simoně Kadřouskové a Jiřině Šrajbrové, které dojely v Římě v roce 1984 na K2 na 7. místě. Podle záznamů školní kroniky získali studenti ve školním roce 1984/1985 na mistrovství ČR devadesát medailí. V roce 1988 přivezly české veslařky Eva Literová a Iva Mikuláková bronzovou medaili z mistrovství světa juniorů, které se uskutečnilo v italském Milánu. Významným byl rok 1996, kdy na olympijských hrách v Atlantě získal Martin Doktor dvě zlaté medaile, od té doby je Martin významnou postavou gymnázia, jelikož pravidelně získával medaile na světových a evropských soutěžích. Na olympijských hrách v Sydney roku 2000 startovala Lenka Ficková, atletka ze sportovního gymnázia, která si přivezla skvělé sedmé místo, mezi dalšími startujícími byla také judistka Andrea Pažoutová nebo kanoista Martin Doktor. Slavný hokejista Milan Hejduk se stal vítězem Stanley Cupu s týmem Colorado Avalanche v sezoně 2000 – 2001 a nejlepším střelcem NHL v sezoně 2002 – 2003. Pro Jakuba Hanáka, veslaře, byl úspěšný rok 2000, kdy získal svoji první bronzovou medaili na mistrovství světa juniorů v Zagrebu, o několik let později obsadil druhé místo na mistrovství světa. V posledních letech byla významnou sportovkyní handicapovaná plavkyně Tereza Diepoldová, která si vedla výborně na paralympijských hrách roku 2004 v Athénách, kde obsadila 10. místo, po čtyřech letech se Tereza zúčastnila dalších paralympijských her v Pekingu, kde se umístila na 14. místě. Dalším plavcem ze sportovního gymnázia, který startoval na olympijských hrách v Pekingu, byl výborný Jiří Jedlička, který skončil v rychlostní disciplíně v plavání na 100m. prsa na 29. místě. Pro rok 2011 je úspěšným

sportovcem Jakub Březina, který obsadil druhé místo na mistrovství Evropy juniorů v rychlostní kanoistice.⁴⁸

Sportovnímu gymnáziu se vždy dařilo vychovávat sportovce prvotřídní kvality, bylo by úctyhodné, kdyby tomu bylo i nadále v následujících letech, protože právě sportovní gymnázium je fenoménem Pardubického kraje, díky kterému se daří kvalitně reprezentovat nejen naše město, ale i Českou republiku.

3.3.1.2. Podpora Sportovního gymnázia v Pardubicích

Již od roku 2001 spadá sportovní gymnázium pod Pardubický kraj, což znamená, že na podporu gymnázia nemá vliv samotné město Pardubice, ale právě zmíněný Pardubický kraj.

V roce 2010 byl schválen takzvaný rozvojový program s názvem Podpora přípravy sportovních talentů na školách s oborem vzdělání gymnázium se sportovní přípravou. V rámci tohoto programu došlo k rozdělení dotací do škol podobného typu. Jedná se především o nadstandardní podporu gymnaziálního vzdělávání. Pro tento program jsou uvolňovány finanční prostředky prostřednictvím oboru sportu. Pro rok 2010 bylo pro odbor sportu převedeno celkem 63 879 tisíc Kč. Za hlavní cíl si tento program vytyčuje podporu pohybového nadání a talentovaných žáků, co se týče především kmenových sportů, které můžeme znát z olympijských her. Celková podpora je realizována prostřednictvím odboru sportu ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Sportovní gymnázium Pardubice získalo celkem 6 217 900 Kč.⁴⁹

Rozdělení dotací v rámci rozvojového programu pro rok 2011 nebylo zatím ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy zveřejněno.

⁴⁸ Více o úspěšných sportovcích in: *Almanach k 20. výročí Sportovního gymnázia Pardubice : 1984 - 2004*. Pardubice : [s.n.], 2004. 80 s

⁴⁹ *MŠMT* [online]. 2010 [cit. 2011-03-02]. Rozdělení státní dotace 2010 v rámci Rozvojového programu pro SG. Dostupné z WWW: <www.msmt.cz>.

3.4. Sport jako prvek psychorelaxace

Na začátku této kapitoly je třeba uvést několik obecných informací o pohybu. Mnozí z nás se mylně domnívají, že pohyb je spojen pouze s pohybem svalů, ale není to tak, protože při této velmi obohacující činnosti dochází také k pohybu myšlenek, citů a nálad. Řídícím útvarem je ústřední nervová soustava, pro kterou je pohyb i jejím výstupem. Nejedná se jenom o psychologickou či psychofyzickou záležitost, ale o společenskou sílu motivující lidskou soudržnost snad ve všech úrovních, na nichž se tato soudržnost realizuje. Pojetí pohybu je velmi široké a můžeme si ho nastínit při zamyšlení nad postavením pohybu v současném světě, ve kterém žijeme. V důsledku vzniku industriální společnosti, která svým vlastním rozvojem omezila pohybové nároky kladené na člověka (což vlastně bylo i jednou z příčin jejího vzniku, protože cílem bylo nahradit lidskou námahu fungujícími stroji). Důsledkem je v každém případě dnes obecně známá hypokineze, což znamená nedostatek pohybu a nehybnost, která je problémem dnešní společnosti. Netvrdím, že se tento problém týká celého lidstva, ale dovolím si odhadovat, že většiny, jelikož, jak je výše uvedeno, civilizace s sebou přinesla mnoho vymožeností a *zlepšováků* v podobě aut a strojů, které nahrazují lidskou nebo zvířecí sílu a proto většinu dne trávíme vsedě. Naše tělo a celkově člověk se zrodil pro pohyb, ke kterému jsme perfektně přizpůsobeni, ale je smutné, že toho vůbec nevyužíváme, ba naopak se stále vozíme v dopravních prostředcích, díky kterým máme výrazně omezenou aktivní svalovou práci a s tím spojenou omezenou činnost dalších orgánů. Pohyb je vlastně hlavním zjevným projevem životních funkcí, který slouží k přizpůsobování se podmínkám vnitřního prostředí živé bytosti podmínkám zevního prostředí, ve kterém žije.⁵⁰

Na tomto místě je vhodné uvést vřelý dík městu Pardubice, které se snaží vyhovět svým sportovně založeným obyvatelům ohledně sportovní situace a nabízí mnoho možností a míst pro aktivní sportování. Je úctyhodné, že město Pardubice úspěšně podporuje zdravý životní styl a aktivní život plný životu prospěšného pohybu.

⁵⁰ Srovnej: HOGENOVÁ, Anna. *Pohyb a tělo : výběr filosofických textů*. Praha : Karolinum, 2000. 236 s.

3.4.1. Jak sport celkově ovlivňuje zdraví člověka

Zdraví znamená pro každého člověka něco jiného, pro někoho to je pouhé slovo, které se říká při každém přání projeveném k narozeninám jako slušnost a běžnost a naopak pro někoho to je ta nejdůležitější věc, kterou v životě má a když ji má, může být opravdu šťastný, protože ne každý člověk má takové štěstí. Chápání zdraví se přirozeně mění v průběhu života člověka a to v závislosti na mnoha faktorech, především na jeho věku, pohlaví, zkušenostech a vzdělání. Někdo si své zdraví hýčká mnoha způsoby a je na ně právoplatně hrdý a někdo ho *trénuje* a pokouší takovým způsobem, že mu dlouho nevydrží, ale to si bohužel člověk uvědomí až příliš pozdě, když se stane problémem něco měnit na sobě samém nebo na svém zaběhnutém životním stylu. Je známo mnoho způsobů, jak si chránit a zlepšovat své zdraví, mnohdy to jsou velmi účinné cesty, ale ne vždy a ne každému mohou pomoci, protože zdraví je podmíněno mnoha faktory působícími na život člověka, jako například životní způsob, genetický základ, který jsme získali, životní prostředí a zdravotnické služby, které jsou stále na vyšší a vyšší úrovni. Některé tyto faktory můžeme sami ovlivňovat, ale u některých to nelze.

Jednou takovou metodou, o které je známo, že napomáhá zdraví, je sport. Známé pořekadlo nám však říká, že všeho moc škodí, v této oblasti to také platí, sport je sice velmi zdravý a pomáhá nám v mnoha oblastech, ale přemíra sportu není pro lidský organizmus moc prospěšná, to platí především pro netrénovaného člověka.

S aktivním sportem je spojeno mnoho zdravotních rizik v podobě úrazů a poranění, které se nejčastěji vyskytují například v basketbalu, cyklistice nebo softballu. Takováto zranění jsou mnohdy způsobená cizím zapříčiněním, jelikož se většinou týká skupinových sportů, kterých je pravděpodobnost poranění vyšší než u individuálních sportů. Jsou i takové ujmy na zdraví, které si člověk způsobí vlastní vinou a neznalostí, s čímž se můžeme setkat v posilovnách nebo ve fit centrech, kde je velmi důležitá teorie i praxe správného používání posilovacích strojů a pomůcek. Z tohoto důvodu, je podstatné vědět, že sportování a pohyb je velmi prospěšný, ale musíme ho správně ovládat a odhadnout možnosti našeho těla.

Je třeba také uvést několik základních bodů a příkladů, jak sport pozitivně ovlivňuje tělesnou a psychickou stránku člověka. Velmi dobrým důvodem ke sportování a pohybu vůbec pro nás může být obecně známý fakt, že sport zmírňuje deprese a stavy úzkosti, s tím též souvisí odbourávání škodlivých látek, které vznikají při stresu. Jelikož není deprese v současnosti

výjimečným a ojedinělým problémem, je dobré vědět, že právě pohybem můžeme proti tomuto stavu úspěšně bojovat. Sport také napomáhá k lepší paměti, soustředěnosti, zlepšuje celkovou imunitu a pomáhá jako prevence proti různým onemocněním nebo v jiném případě pomáhá při léčbě nemocí. Sport je prospěšný pro všechny věkové kategorie, zejména u starších lidí napomáhá k lepšímu prokrvení organismu, tudíž nedochází k usazování cholesterolu v cévách, proto působí sport jako prevence proti infarktu myokardu, jedné z nejběžnějších civilizačních chorob.

„Pojem zdraví nepředstavuje u člověka samozřejmý a přirozený stav, ale zásadní hodnotu, o níž je zapotřebí individuálně, ale i kolektivně pečovat. Jeho udržování a posilování vyžaduje, aby člověk systematicky rozvíjel specifické vědění, které se vztahuje k tomuto fenoménu.

V moderním pojetí chápeme zdraví jako stav plné tělesné, duševní a sociální pohody. Toto pojetí zdraví, které vychází z definice Světové zdravotnické organizace, představuje zdraví jako složitě provázaný komplex biologických, psychických a sociálních aspektů. Plné zdraví se pojí s pozitivním psychickým a tělesným stavem člověka. Naopak nemoc v tomto pojetí představuje nesoulad mezi aspekty psychického a tělesného stavu člověka.“⁵¹

Podle tzv. evropské urbanistické charty⁵², která se uplatňuje v evropských zemích, má občan právo na kulturní, sportovní příležitosti a zejména na volný pohyb. V této chartě je též řečeno, že má občan plné právo na vstup do sportovních zařízení a zařízení pro volný čas, bez ohledu na jeho věk, schopnosti nebo příjem. Cílem charty je chránit tyto a všechny ostatní základní práva občana prostřednictvím několika strategií.

- Každý občan má mít právo účastnit se libovolných sportovních aktivit a akcí, díky kterým si může zlepšovat svůj životní styl a především podporovat fyzické i psychické zdraví.
- Prostřednictvím sportu dochází k mnoha sociálním interakcím a sblížování komunit, což může mít zejména u mladých lidí za následek poznání sebe sama a poznání druhých, díky čemuž se mohou mladí lidé vyhnout tzv. sociálnímu odcizení. Sport

⁵¹ MLČÁK, Zdeněk. *Psychologie zdraví a nemoci*. 1. Ostrava : Ostravská univerzita v Ostravě – Filozofická fakulta, 2005. 9-10 s. ISBN 80-7368-035-1

⁵² Evropská urbanistická charta shrnuje řadu základních principů urbanistického řízení za účelem poskytnout praktický nástroj pro místní správy, základní prvky pro konvenci o urban. právech a pro udělování mezinárodních cen.

také může pomoci v boji proti užívání omamných a alkoholických látek a následnému vyloučení ze společnosti.⁵³

3.4.2. Jak sport působí na psychiku člověka

Ve sportu obecně jde psychický stav ruku v ruce se stavem fyzickým. Proto je zřejmé, že náš sportovní výkon ovlivňuje z velké části naši psychiku. Náš psychický vývoj je od počátku našeho bytí ovlivňován naším tělesným pohybem. První pohyby jako lezení a přitahování mají velký vliv na další pohybový, ale i psychický stav.

Pravidelná aktivita v podobě pohybu člověka a správného tělesného cvičení má velmi pozitivní vliv na psychiku člověka a také na emoční ladění. Umožňuje také lidem lépe kontrolovat zátěž a stres. Pohyb taktéž ovlivňuje celkové zdraví člověka a s tím psychika jednoznačně souvisí. Zahraniční výzkumy dokonce prokázaly, že pohybová aktivita a tělesné cvičení snižuje nebezpečí rozvoje nádorových onemocnění.⁵⁴

V roce 2009 proběhl ve Skotsku vědecký výzkum, kterého se zúčastnilo téměř 20 000 žen a mužů. V tomto výzkumu šlo o prověření toho, zda je jistá spojitost mezi fyzickou aktivitou a psychickým zdravím člověka. Vyplněné dotazníky se porovnávaly s fyzickou aktivitou lidí, kteří tyto dotazníky vyplňovali. Výsledkem výzkumu bylo, že sportují především mladí a svobodní lidé, nejčastěji nekuřáci. Tito sportující lidé měli menší potíže s dlouhodobými nemocemi a to i psychického rázu a jejich BMI index byl nižší, než u nesportujících.⁵⁵

Sport, který provozujeme, částečně ovlivňuje a prohlubuje náš charakter, který je pro každého člověka jedinečný. Podívejme se na člověka, který se věnuje józe a je pak v životě klidnější a mírnější, naopak je tomu například u hokeje, který vybízí k rychlosti a agresivitě, proto takový sport povede k výraznějšímu projevu cholerického temperamentu sportovce věnujícímu se tomuto druhu sportu.

⁵³ EGER, Ludvík; JAKUBÍKOVÁ, Dagmar; JEŽEK, Jiří. *Komunální tělovýchova a sport : plánování, řízení a financování komunální tělovýchovy a sportu v obci*. 1. Plzeň : Vydavatelství Západočeské univerzity, 1998. 59 s. ISBN 80-7082-477-8.

⁵⁴ MLČÁK, Zdeněk. *Psychologie zdraví a nemoci*. 1. Ostrava : Ostravská univerzita v Ostravě – Filozofická fakulta, 2005. 9-10 s. ISBN 80-7368-035-1

⁵⁵ Více o výzkumu in: ocviceni.fitweb.cz

Sport je také výborným prostředkem ke zvyšování psychické odolnosti nebo k minimalizaci působení negativních psychogenních vlivů. Je dobré si uvědomit, jaký život vedeme a jaký životní styl je pro nás typický, protože na změnu není nikdy pozdě. Stačí půl hodina přiměřené zátěže, zhruba dvakrát do týdne a naše tělo nám bude *vděčné* po fyzické i psychické stránce. Také naše nálada v důsledku vyplavení velké dávky hormonu štěstí podlehne viditelné změně po vykonaném pohybu. Je známo, že nedostatek pohybu způsobuje negativní emoční ladění, což znamená v důsledku velkou zátěž pro naši psychiku.

Jak z textu vyplývá, sport velmi pozitivně působí na psychické zdraví člověka, ale může nám též ukázat svoji obrácenou stránku, kterou charakterizují negativními vlivy, které působí na člověka, jako je únava, bolest nebo frustrace, které mohou přejít v nemoc. To se projevuje především u vrcholových, nadměrně zatížených sportovců, na které jsou v profesionálním sportu kladeny extrémní požadavky. Tito sportovci pak často trpí psychickými problémy. Sport je pro ně v tomto případě, co se týká psychiky, často spíše negativním činitelem. I zde platí přísloví, že všeho moc škodí.

4. Závěr

Cílem bakalářské práce bylo podrobně prostudovat otázku týkající se sportu v Pardubickém kraji. Vycházela jsem tedy ze známého označení Pardubice město sportu. Je zjevné, že město Pardubice nabízí zájemcům o sport velké množství sportovního vyžití a sportovních akcí, které město nejen organizuje, ale také finančně podporuje.

První kapitolu jsem věnovala úvodu, kde jsem popsala cíle práce. Historii sportu, co se týče České republiky, jsem se věnovala ve druhé kapitole práce. Následující kapitola popisuje celkovou problematiku sportu v Pardubickém kraji a především v Pardubicích. Pozornost je v tomto oddílu věnována také Městskému rozvojovému fondu v Pardubicích a způsobu podpory sportu ze strany města. Další důležitá část - třetí kapitola je věnována školám v Pardubicích, které se zaměřují na sport a sportovní přípravu, jedná se zejména o Sportovní gymnázium v Pardubicích. V posledním důležitém úseku práce jsem se zaměřila na sport a jeho vliv na celkové zdraví člověka.

Z práce vyplívá, že se město Pardubice úspěšně snaží o to, aby sport byl stále něčím, co je moderní, aktuální, a aby neupadal v zapomnění u žádné věkové kategorie dnešní populace. Práce shrnuje a nastiňuje nejen historii sportu a jednotlivých oddílů, ale i problematiku současné podoby sportu v Pardubicích, v tomto ohledu jde nejenom o sportovní oddíly a kluby, které svou sportovní činnost ve městě provozují, ale jde také o sportovní akce, které jsou určeny pro veřejnost. Z mé práce plyne fakt, že město Pardubice a také Pardubický kraj vynakládají mnoho sil a prostředků na to, aby sport ve městě a na Pardubicku dobře fungoval, byl prospěšný lidem a zkvalitňoval tak jejich život.

Tuto práci jsem vypracovávala na základě analýzy dokumentů, týkajících se nejen problematiky sportu v Pardubickém kraji, ale i vlivu sportu na zdraví člověka.

Z posledních kapitol je pak možné usuzovat, že sport a pohyb jsou pro člověka velmi přínosné nejen po fyzické, ale i psychické stránce. Město Pardubice a Pardubický kraj si jsou podle všeho vědomi celkové prospěšnosti sportu a jeho pozitivního vlivu na psychosociální stav obyvatelů našeho regionu.

Přínos této práce je pak především v celkovém shrnutí problematiky sportovního vyžití. Tuto bakalářskou práci mohou využít Pardubický kraj a město Pardubice jako přehled a nestranný rozbor problematiky sportu a nadále tak zkvalitňovat sportovní dění na Pardubicku.

POUŽITÁ LITERATURA

Almanach k 20. výročí Sportovního gymnázia Pardubice : 1984 - 2004. Pardubice : [s.n.], 2004. 80 s

BRONCOVÁ, Dagmar . *Pardubice : Kniha o městě.* Praha : Milpo media s.r.o., 1999. 134-135 s. ISBN 80-86098-12-5.

BROŽ, Radovan, et al Nejlepší sportovci Pardubicka. In *Pardubice město sportu.* vydání první. Pardubice : Agentura Tomas, 2004. s. 16.

EGER, Ludvík; JAKUBÍKOVÁ, Dagmar; JEŽEK, Jiří. *Komunální tělovýchova a sport : plánování, řízení a financování komunální tělovýchovy a sportu v obci.* 1. Plzeň : Vydavatelství Západočeské univerzity, 1998. 14-15 s. ISBN 80-7082-477-8.

HOGENOVÁ, Anna. *Pohyb a tělo : výběr filosofických textů.* Praha : Karolinum, 2000. 236 s.

MLČÁK, Zdeněk. *Psychologie zdraví a nemoci.* 1. Ostrava : Ostravská univerzita v Ostravě – Filozofická fakulta, 2005. 9-10 s. ISBN 80-7368-035-1

SEKOT, Aleš. *Sport a společnost.* Brno : Paido, 2003. 29-30 s. ISBN 80-7315-047-6.

VOREL, Petr. *Navštivte Pardubický kraj.* Pardubický kraj, 2006. 22-29s.

ŽURMAN, Alexandr, et al. *Sport v Pardubickém kraji.* 1. Praha : Olympia, 2006. 35-37 s. ISBN 80-7033-848-2.

130 let Sokola v Pardubicích. Pardubice : Východočeské muzeum v Pardubicích, 1993. 84 s.

INTERNETOVÉ ZDROJE

AC-Pardubice [online]. srpen 2009 [cit. 2011-02-11]. Historie klubu v datech. Dostupné z WWW: <www.acpce.cz>.

BK JIP Pardubice [online]. 2011 [cit. 2011-02-04]. Historie klubu. Dostupné z WWW: <www.bkpardubice.cz>.

Czech open 2010 : Mezinárodní festival šachu a her [online]. 2010 [cit. 2011-03-23]. Historie festivalu. Dostupné z WWW: <www.czechopen.net>.

Český statistický úřad : Pardubický kraj [online]. Pardubice : 1. 8. 2007, 2. 8. 2007 [cit. 2011-02-04]. Město Pardubice v číslech. Dostupné z WWW: <www.czso.cz>.

FK Pardubice a.s. : oficiální web pardubického fotbalu [online]. září 2007, říjen 2007 [cit. 2011-02-11]. Historie. Dostupné z WWW: <www.fotbalpardubice.cz>.

Hvězda SKP Pardubice, oddíl atletiky [online]. duben 2009 [cit. 2011-02-11]. Historie. Dostupné z WWW: <hvezda-pardubice.cz>.

Městský rozvojový fond pardubice, a.s. [online]. 2011 [cit. 2011-02-11]. Historie vzniku společnosti. Dostupné z WWW: <www.mrfp.cz>.

MŠMT [online]. 2010 [cit. 2011-03-02]. Rozdělení státní dotace 2010 v rámci Rozvojového programu pro SG. Dostupné z WWW: <www.msmt.cz>.

Neaktuality.cz : víme, co se stalo [online]. 23.6.20140 [cit. 2011-03-21]. Historicky první Spartakiáda ve jménu socialistického přátelství!. Dostupné z WWW: <www.neaktuality.cz>.

ODM Olomoucký kraj 2011 [online]. 2011 [cit. 2011-03-22]. Propozice. Dostupné z WWW: <www.olympic.cz>.

O cvičení.cz [online]. 2009 [cit. 2011-03-29]. Cvičení má dobrý vliv na psychiku, říkají vědci. Dostupné z WWW: <ocviceni.fitweb.cz>.

Pardubice : oficiální internetové stránky statutárního města Pardubice [online]. 2010 [cit. 2011-03-23]. Dotace a granty. Dostupné z WWW: <www.pardubice.eu>.

Pardubice: oficiální internetové stránky statutárního města Pardubice [online]. Pardubice : 2010 [cit. 2011-02-18]. Rekonstrukce Plaveckého areálu Pardubice. Dostupné z WWW: <www.pardubice.eu>.

Pardubice na bruslích [online]. 2010 [cit. 2011-02-04]. Nové bruslení. Dostupné z WWW: <www.pardubicenabruslich.cz>.

Pardubický kraj [online]. 1.3.2011 [cit. 2011-03-23]. Nejúspěšnější sportovec kraje: hokejista Petr Koukal. Dostupné z WWW: <www.pardubickykraj.cz>.

Sportovní gymnázium Pardubice [online]. 2011 [cit. 2011-03-21]. O škole. Dostupné z WWW: <www.sgpce.cz>.

Základní škola Pardubice, Benešovo náměstí 590 [online]. 2011 [cit. 2011-03-21]. Základní škola. Dostupné z WWW: <www.benesovka.cz>.

Zlatá přilba : Golden helmet [online]. 2011 [cit. 2011-02-04]. Historie závodu. Dostupné z WWW: <www.zlataprilba.cz>.

ZŠ Pardubice Ohrazenice : Sportovní škola se zaměřením na kopanou [online]. 2011 [cit. 2011-03-21]. O škole. Dostupné z WWW: <www.zsohrazenice.cz>.

ČLÁNKY Z PERIODIK

Auto - moto show opět v ČEZ Aréně. *Radniční zpravodaj města Pardubic*. Duben 2010, 4, s. 12.

Dotace z Programů podpory ve sportovní oblasti. *Radniční zpravodaj města Pardubic*. Únor 2011, 2, s. 19

JANOVSKÝ, Miroslav. Dostihový spolek je kolbištěm politiků. Nahradil hokejový klub. *Mladá fronta : Sedmička Pardubice a Chrudim*. 27. 1. 2011, 3., 4, s. 4-5.

JANOVSKÝ, Miroslav. Miliony chtějí Pod Vinicí všichni. Mohou ale přijít o všechno. *Mladá fronta : Sedmička Pardubice a Chrudim*. 13. 1. 2011, 3., 2, s. 4-5.

Kaleidoskop lednových událostí. *Radniční zpravodaj města Pardubic*. Únor 2011, 2, s. 5

Kaleidoskop nejdůležitějších událostí roku 2010. *Radniční zpravodaj města Pardubic*. Leden 2011, 1, s.5

Kaleidoskop prázdninových událostí. *Radniční zpravodaj města Pardubic*. Září 2010, 9, s. 5

MACH, Jaroslav. Sportovní gymnázium oslavilo pětadvacáté narozeniny. *Pardubický deník*. 2010, 19, 7, s. 17.

Na běžkách po stopách velké pardubické. *Turistické noviny : pro region východní Čechy*. 2010, zima, s. 1.

Skuteč má novou multifunkční sportovní halu. *Turistické noviny : pro region východní Čechy*. 2010, zima, s. 4.

Vystoupení otužilců na Labi. *Radniční zpravodaj města Pardubic* .Leden 2011, 1, s. 20

PŘÍLOHY

obrázek č.1 - Sokol Pardubice

obrázek č.2- Velká Pardubická

obrázek č.3 - Pardubice na bruslích

obrázek č.4 - Sportovní Gymnázium Pardubice a současný ředitel Mgr. Martin Kubrycht